

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
CZU: 342.951:654(043.2)

GASNAȘ Iurie

**INSTRUMENTE DE REGLEMENTARE
JURIDICO-ADMINISTRATIVĂ ÎN
SECTORUL COMUNICAȚIILOR ELECTRONICE**

specialitatea: 552.02 – Drept administrativ

**AUTOREFERATUL
tezei de doctor în drept**

CHIȘINĂU, 2016

**Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Drept Public a Facultății de Drept a
Universității Libere Internaționale din Moldova**

Conducător științific:

Dumitru GRAMA, doctor în drept, conferențiar universitar,
specialitatea: 552.02 – Drept administrativ.

Referenți oficiali:

1. GUȚULEAC Victor, doctor în drept, profesor universitar;
2. BALMUȘ Victor, doctor habilitat în drept, profesor cercetător.

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. COSTACHI Gheorghe, **președinte** al CȘS, doctor habilitat în drept, profesor universitar;
2. GORIUC Silvia, **secretar științific** al CȘS, doctor în drept, conferențiar universitar;
3. SMOCHINĂ Andrei, membru, doctor habilitat în drept, profesor universitar;
4. GAMURARI Vitalie, membru, doctor în drept, conferențiar universitar;
5. PLATON Lilian, membru, doctor în drept;
6. GRIȘCIUC-BUCICA Svetlana, membru, doctor în drept;
7. COSTAȘ Ilie, membru, doctor habilitat în informatică, profesor universitar;
8. STEPANOV Georgeta, membru, doctor habilitat în științe ale comunicării, conferențiar universitar.

Susținerea tezei va avea loc la data de 26 ianuarie 2017, ora 14⁰⁰, în ședința Consiliului Științific Specializat D 18.552.02-04 la Institutului de Cercetări Juridice și Politice al AȘM, sala 308, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 1, mun. Chișinău.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca ULIM și pe pagina web a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la __ decembrie 2016.

Secretar științific al CȘS,
dr., conf. univ.

GORIUC Silvia

Conducător științific,
dr., conf. univ.

GRAMA Dumitru

Autor

GASNAȘ Iurie

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. În istoria economică este cunoscut faptul că industria textilă a produs prima revoluție industrială în secolul al XVIII-lea în Anglia, industria metalurgică și cea mecanică au produs în secolele XIX și XX cea de-a doua revoluție industrială în SUA și în Europa cu extindere rapidă în întreaga lume, iar industriile bazate pe tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) au produs și continuă să producă cea de-a treia revoluție în domeniul industriei cu un impact mai puternic decât oricând în transformările economice și sociale ale țărilor [43, p. 19].

Generația actuală este martora proceselor de transformare care, în ultimele trei decenii ale sec. al XX-lea, au determinat trecerea omenirii de la societatea postindustrială spre societatea informațională de la începutul sec. al XXI-lea, forța motrice a acestor procese a constituit-o pătrunderea rapidă a tehnologiilor informaționale în toate sferele vieții și activității umane [58, p. 477]. Potrivit opiniei promovate în cadrul UE, societatea informațională a fost și este un catalizator excepțional al progresului economic și social; recunoscând acest fapt, toate statele din lume includ consolidarea societății informaționale în planurile lor de dezvoltare și, prin intervenție publică, încearcă să accelereze constituirea infrastructurii în domeniul TIC, să asigure calitatea serviciilor oferite și să sprijine cetățenii pentru a utiliza într-un grad mai ridicat aceste tehnologii [2].

Republica Moldova trece și ea rapid într-o nouă fază de dezvoltare, pe drumul către o societate informațională, în care tot mai multe dintre activitățile de zi cu zi ale cetățenilor săi se bazează pe utilizarea TIC, unde *comunicațiile electronice* sunt o componentă esențială a creării unui spațiu al informațiilor, precum și o componentă fundamentală a inovării, a creșterii economice și a creării de noi locuri de muncă în întreaga economie. Manuel Castells scrie că omenirea se află în prezența unui trend istoric, unde funcțiile și procesele dominante ale epocii informaționale sunt organizate *din ce în ce mai mult în jurul rețelelor* [59, p. 500], iar informația devine astfel o resursă nouă, un adevărat capital al economiei moderne [28, p. 247].

Comunicațiile electronice (rețelele și serviciile de comunicații electronice) incontestabil reprezintă nu numai o tehnologie de transmitere a informațiilor, ci și *infrastructura societății informaționale/ digitale*, îndeplinind o funcție importantă în viața cotidiană a cetățenilor, contribuind la coeziunea socială, economică și teritorială, precum și la dezvoltarea durabilă și competitivitatea economiei Republicii Moldova, reprezentând o condiție prealabilă pentru bunăstarea economică și socială a cetățenilor și bineînțeles a întreprinderilor.

Rațiunea pentru care ne-am oprit asupra acestei teme se datorează importanței și rolului distinct pe care îl au instrumentele juridico-administrative în cadrul organizării pieței de comunicații electronice, căci o cercetare completă a sectorului de comunicații electronice nu se limitează doar la analiza politicilor economice specifice, ci ar trebui să aibă în vedere și latura juridico-administrativă.

Actualitatea și importanța acestei investigații reiese și din faptul că sectorul telecomunicațiilor al Republicii Moldova în perioada sovietică, deci în cadrul unui sistem economic de comandă, era un sector caracterizat prin planificarea centralizată, respectiv se bucura de alocarea centralizată a resurselor și pe monitorizarea îndeplinirii planurilor. Lucrurile au devenit complexe când sectorul național al telecomunicațiilor s-a integrat în sistemul economic deschis cu o economie de piață liberă, în care principiul competiției se impune prin legislație și de care trebuie ținut seama pentru a nu distorsiona piața și modul de funcționare al mecanismelor acesteia. Mai mult, evoluțiile tehnologice rapide ale comunicațiilor electronice și globalizarea au transformat deopotrivă economia și viața socială a cetățenilor Republicii Moldova, care impun un cadru solid și mai coerent în materie de reglementare a sectorului de comunicații electronice, însoțit de o aplicare riguroasă a normelor (consolidând securitatea juridică în ramură), luând în considerare importanța creării unui climat de încredere care să permită economiei digitale să se dezvolte.

Comunicațiile electronice este o forță motrice ce stă la baza societății și a economiei digitale, iar utilizarea pe scară mai largă și dezvoltarea rapidă a comunicațiilor electronice, *sub aspect juridic*, necesită nu numai modernizarea continuă a cadrului actual de reglementare la dinamica actuală a pieței (adaptarea acestuia la progresul/ schimbările tehnologic/e), dar și clarificarea și ajustarea acestui cadru (instrumentelor de reglementare) pentru a instaura și a sprijini încrederea și securitatea juridică necesare furnizorilor (în calitatea lor de investitori) și utilizatorilor finali (în calitatea lor de consumatori), în contextul evoluției cerințelor pieței și conformarea acesteia la nevoile viitoare.

Realitatea este că complexitatea relațiilor întâlnite în cazul sectorului comunicațiilor electronice, este de natură să justifice studierea acestuia prin definirea unor instrumente de reglementare juridico-administrativă, dat fiind faptul că activitățile desfășurate în acest sector au un caracter hibrid, în care participanții trebuie să opereze cu noțiuni ce țin de politici publice, sistem instituțional specific și acte administrative ce au ca scop reglementarea *preventivă* a sectorului, lăsată la „discreția” autorității de reglementare abilitate.

Astfel, studierea problemelor legate de reglementarea sectorului de comunicații electronice (ce reies din anumite inconsecvențe normative, lipsă de claritate în domeniile de intervenție ale reglementărilor, perceperea eronată asupra necesității și a obiectivelor legislației în domeniu sau asupra contribuției actualului cadru de reglementare la intensificarea concurenței și protecția drepturilor consumatorilor, ori din denaturări ale concurenței generate de anumiți actori, a căror ambiție nu poate fi îngădită de sistemul deficitar de protecție a pieței libere) este încă într-o fază incipientă, respectiv *se impune identificarea și cercetarea instrumentelor de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice* ca o parte a procesului de realizare a dreptului pozitiv, adică “de transpunere în viață a conținutului normelor juridice, în cadrul căruia oamenii, ca subiecte de drept, respectă și execută dispoziții normative, iar organele de stat aplică dreptul, în temeiul competenței lor” [51, p. 221], mai cu seamă în circumstanțe în care legislația din domeniu este supusă influențelor externe, ca urmare a globalizării și a implementării *acquis*-ului UE, ce determină reforme sau modificări în administrația publică, în sistemul legislativ și în societatea din Republica Moldova.

Așa fiind, la ora actuală asistăm la dezvoltarea unui cadru de reglementare normativ în domeniul comunicațiilor electronice, ce tinde să creeze un spațiu juridic comun cu cel european (are loc o convergență pregnantă a dreptului intern cu cel al UE), dar în lipsa unei aprofundări științifice a fenomenului dat la nivel național.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare.

Având la bază reflecțiile științifice ale cercetătorilor din SUA, din țările membre ale UE (în special din Franța, Germania, Marea Britanie, Spania, România) și din Federația Rusă, am încercat să identificăm și să evaluăm mecanismul de intervenție juridico-administrativă în domeniul reglementării pieții de comunicații electronice din Republica Moldova.

Investigațiile efectuate de noi ne permit să constatăm faptul că tema reglementării a diverse aspecte ale comunicațiilor electronice până în prezent a fost obiect de cercetare multilaterală în lucrările mai multor savanți din domeniile economiei, sociologiei, drept, politicilor publice din SUA, statelor membre ale UE ca: Milton Friedman, Friedrich August von Hayek, Edward J. Kane, Walter Eucken, Sharon K. Black, Dirk Wieddekind, Antonio Alabau Muñoz și Luis Guijarro etc.

Investigații vaste în domeniul examinat au fost realizate de către I. L. Bacilo, I. V. Volkov, O. A. Gorodov, M. B. Kasenova, V. A. Kopâlov, A. V. Krutskih, I. M. Rassolov, V. P. Talimonciuk și alți savanți din Federația Rusă, prin elaborarea unor tratate științifice și manuale de *Drept informațional și Drept al telecomunicațiilor*.

Autori din România ca M. Drăgănescu, V. Popa și O. Pană, Florian Encescu, Maria Livia Ștefănescu, Valentin Manea ș. a. de asemenea au elaborat lucrări valoroase privitor la dreptul telecomunicațiilor, în paginile cărora au fost abordate și aspectele reglementărilor juridice ale comunicațiilor electronice.

În Republica Moldova la fel au activat cercetători care au investigat anumite aspecte ale reglementării sectorului comunicațiilor electronice. V. Arvinte a investigat perspectiva dezvoltării serviciilor de telecomunicații. V. Constantinov a reflectat modalitățile administrării sistemului informațional în cadrul organelor de drept. A. Andronatiev a abordat cercetarea modelelor și algoritmilor de eficientizare a utilizării resurselor informaționale locale. I. Coșuleanu, L. Ieșanu, L. Chiriac au examinat perspectivele reformării sectorului de telecomunicații în Republica Moldova. R. Crudu a caracterizat tendințele mondiale în dezvoltarea sectorului tehnologiilor informaționale și de comunicații. C. David a elaborat modalitățile de raționalizare a sistemului informațional din Republica Moldova. S. Moraru a evidențiat rolul aspectelor politico-informaționale în asigurarea securității naționale. S. Grișciuc-Bucica a relevat reglementarea juridică a securității domeniului informațional. Unele aspecte ale reglementării comunicațiilor electronice sunt relevate de către autorii L. Platon și G. Varanița în cursul universitar *Dreptul telecomunicațiilor*.

În urma investigării de către noi a lucrărilor științifice mai importante atât ale autorilor din străinătate, cât și ale celor din Republica Moldova în domeniul reglementării sectorului comunicațiilor electronice, se poate stabili că, în pofida anumitor progrese enunțate, analizate și descrise mai sus, aspectul juridico-administrativ de reglementare a sectorului nu este valorificat printr-un studiu științific structurat privind situația concretă a aplicării legislației în domeniul comunicațiilor electronice, care să identifice instrumentarul juridico-administrativ de intervenție a statului în reglementarea sectorului de comunicații electronice, fixând particularitățile de aplicare a legislației în domeniu, pentru a obține progrese prin promovarea unor propuneri și acțiuni bine definite și fezabile, în vederea îmbunătățirii situației în viitorul apropiat (inclusiv prin relevarea existenței unor deficiențe în aplicarea reglementărilor în domeniul comunicațiilor electronice din Republica Moldova).

Scopul și obiectivele tezei. Identificarea instrumentelor de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice prin cercetarea conceptelor doctrinare, a legislației naționale și a legislației UE și a modalităților de eficientizare a acestora în contextul cursului strategic al RM spre integrare europeană. În această ordine de idei, scopul lucrării constă în analiza mecanismului existent de intervenție a statului în sectorul comunicațiilor electronice, clarificarea, prin cercetarea juridico-administrativă (i) a documentelor de politici, (ii) a cadrului instituțional administrativ și (iii) a aplicării actelor administrative de reglementare specifice domeniului comunicațiilor electronice, *interacțiunea dintre ele*, ce, în final, urmărește să contureze că aceste, de fapt, reprezintă instrumente de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice, care, în cazul Republicii Moldova, bazându-se pe dispozițiile dreptului existent al UE în ceea ce privește aplicarea și funcționarea pieței de comunicații electronice, oferă un model de intervenție reglementară în acest domeniu, caracterizat prin *rolul conducător* la autorității naționale de reglementare ce asigură, în conformitate cu Legea nr. 241/2007, realizarea cadrului juridic și elaborarea actelor administrative specifice activităților din domeniul comunicațiilor electronice, de a cărui reglementare este responsabilă. De asemenea, se urmărește de a releva că instrumentele de reglementare existente în sectorul comunicațiilor electronice trebuie să se caracterizeze prin flexibilitate care să permită să fie adaptate și aplicate prompt și eficace într-un sector cu evoluție rapidă.

Pentru realizarea scopului menționat au fost preconizate următoarele obiective: – analizarea concepțiilor din SUA, UE și din Federația Rusă privind reglementarea telecomunicațiilor de către agențiile guvernamentale; – ilustrarea procesului evolutiv al intervenției statului în sectorul comunicațiilor electronice—de doctrina nord-americană și europeană; – analizarea cadrului normativ național în domeniul comunicațiilor electronice prin prisma *acquis*-ului UE relevant; – investigarea sistemului instituțional al administrației publice și mijloacele sale de acțiune în domeniul comunicațiilor electronice; – relevarea aspectelor juridico-administrative ce țin de statutul autorității de reglementare din sectorul comunicațiilor electronice și rolul acesteia în sfera răspunderii juridice din domeniul comunicațiilor electronice; – determinarea particularităților procesului decizional în domeniul comunicațiilor electronice și

aplicarea reglementărilor prin prisma obiectivelor de reglementare; – relevarea lacunelor normative și a incompatibilităților legislației naționale cu dreptul și cu bunele practici din Uniunea Europeană; – formularea unor propuneri *de lege ferenda*.

Metodologia cercetării științifice. Caracterul interdisciplinar al investigației a determinat ca în elaborarea acestui studiu să fie folosite monografii, articole din periodice, documente online din sfera juridică, economică și știința administrativă, iar tipurile de informații căutate au vizat texte legislative și date bibliografice. Metodologia cercetării științifice include analiza opiniilor expuse în literatura de specialitate, precum și reglementările normative din domeniu, utilizând în mod frecvent interpretarea juridică a textelor legale invocate, cu deosebire interpretarea sistematică (pentru cercetarea legislației, procedurilor și cazurilor concrete de implementare a acestora în domeniul telecomunicațiilor) și logică (folosind construcții de tip inductiv și deductiv, generalizări, specificări, clasificări, definiții etc. prin care s-au sintetizat opiniile autorilor în ceea ce privește migrarea ideilor asupra reglementării de stat a activității economice și influența acestora în sfera telecomunicațiilor, precum și pentru expunerea unor modele de reglementare juridico-administrativă a sectorului de comunicații electronice). Metoda analitică se regăsește pe tot parcursul cercetării, având în vedere faptul că sunt prezentate și analizate instrumente legislative specifice domeniului de cercetare. Metoda comparativă radiografiază studiile din domeniu, reglementările normative existente la european și național.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute și problema științifică importantă soluționată. Reprezintă una din primele lucrări autohtone în domeniul dreptului, axată pe problematica rolului administrației publice (autorității de reglementare) în organizarea și gestionarea sectorului de comunicații electronice și pe cercetarea actelor administrative emise de autoritatea de reglementare, contribuind la îmbogățirea doctrinei, la perfecționarea legislației în vigoare și la ajustarea ei la standardele Uniunii Europene. *Problema științifică importantă soluționată* constă în identificarea și fundamentarea științifică a instrumentelor de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice. Acest fapt are drept rezultat clarificarea rolului și valorii acestor instrumente în mecanismul intervenției publice pe piața comunicațiilor electronice, cu elucidarea principalelor deficiențe ce le afectează și identificarea căilor de soluționare ale acestora.

Elementele de originalitate se conțin în analiza naturii juridice a instrumentarului de intervenție a statului în sector, statuat în Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007 [47] (în continuare *Legea nr. 241/2007*). Ca urmare s-au evidențiat aspectele juridico-administrative, care se impun a fi reflectate în legi, în acte normative, în reformarea administrației publice abilitate, în documente de politici publice și în acte de reglementare cu caracter individual, în contextul unei promovări a culturii juridice europene și a integrării activității administrative de reglementare interne în cadrul celei europene. Cercetarea a scos în evidență și a precizat unele aspecte teoretice ale instituțiilor prin care are loc reglementarea juridico-administrativă a comunicațiilor electronice, ce a determinat posibilitatea cunoașterii regimului juridic aplicabil actelor administrative emise în scopul reglementării acestui sector.

În același timp, putem afirma cu certitudine că înțelegerea și cunoașterea instrumentelor juridico-administrative de reglementare a comunicațiilor electronice propune perspectiva unei securități juridice și a unei stabilități a normelor. Cu alte cuvinte, se *oferă un model* de mediu juridic stabil în reglementarea activității de întreprinzător în Republica Moldova.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Concluziile și opiniile obținute în rezultatul studiului realizat, aduc un aport în cunoașterea mai profundă a instrumentelor de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice, printr-o analiză detaliată a legislației în vigoare și a doctrinei în domeniu, ce sunt benefice dezvoltării continue a științei dreptului administrativ. Lucrarea aprofundează reflecția juridică în legătură cu instrumentele juridico-administrative utilizate în intervențiile statale în sectorul comunicațiilor electronice, contribuind la înțelegerea regulilor de fond și de procedură aplicabile procesului decizional administrativ incident reglementării comunicațiilor electronice, ceea ce poate determina o mai bună administrare a acestuia.

Lucrarea de față nu are, desigur, pretenția de a epuiza o tematică ce este extrem de extinsă și aflată într-o permanentă evoluție. Ea nu poate, și bineînțeles nici nu are cum, să țină pasul cu inovațiile care apar non-stop în ramura comunicațiilor electronice. Poate, în schimb, ceea ce și face, să prezinte niște concepte și niște principii directe, utile teoreticienilor și practicienilor din Republica Moldova, în scopul familiarizării acestora cu un fenomen juridic deosebit de complex, ca intervenția statului în economie; în special analiza particularităților acestei intervenții, prin instrumente juridico-administrative în sectorul comunicațiilor electronice. Cercetarea are atât un caracter științifico-didactic, cât și unul aplicativ; rezultatele obținute pot servi drept repere orientative în cercetarea ulterioară a problemei abordate și vor aduce un aport benefic la efortul autorităților statale de a ralia legislația RM la standardele europene.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

– în domeniul comunicațiilor electronice beneficiile cadrului de reglementare depășesc cu mult costurile generate de punerea sa în aplicare, atât pentru mediul de afaceri, populație (consumatori), cât și pentru societate, în ansamblul ei, dat fiind faptul că modelul pur economic de funcționare a pieței de comunicații electronice nu are capacitatea de a se autoregamenta în mod eficient și adecvat, respectiv sunt necesare măsuri coerente și eficiente de reglementare la diferite niveluri (intervenții publice);

– (i) politicile publice, (ii) actele administrative de reglementare și (iii) sistemul instituțional (împunător cu implementarea primelor două elemente sus-menționate) din domeniul comunicațiilor electronice **sunt instrumentele juridico-administrative**, care îi permit statului să stabilească practici de piață echitabile și să asigure aplicarea acestora cu ajutorul unor norme materiale și procedurale de drept administrativ;

– ANRCETI este pilonul structurii instituționale în domeniul comunicațiilor electronice care, în calitate de autoritate națională de reglementare, face parte din instrumentarul de intervenție al statului în economie, iar gradul de intervenție în orientarea structurilor pieței de comunicații electronice este prescrisă de Legea nr. 241/2007; *puterea de discreție* asigură ca ANRCETI să se afle întotdeauna cu un pas înaintea schimbărilor așteptate;

– actele administrative de reglementare din sectorul comunicațiilor electronice se identifică prin faptul că au un profund caracter anticipativ și preventiv [ca unele ce sunt orientate către viitor, cu obiectivul de a promova ceea ce este dezirabil și de a maximiza *ex-ante* oportunitățile, minimizând în același timp problemele și riscurile (abordare proactivă a dreptului)], în acest context, ANRCETI care emite astfel de acte, are tocmai rolul de a preîntâmpina apariția unor rezultate ce pot fi corectate doar *ex-post*, oferind certitudinea juridică;

– sunt necesare amendamente legislative (similare celor efectuate în sectorul energetic din Republica Moldova), prin care ANRCETI să-i fie consolidată și asigurată deplinătatea independenței față de orice interese publice sau private (ceea ce nu exclude controlul judiciar și controlul parlamentar), reieșind din constatarea, că potrivit legislației comunitare, **independența autorității de reglementare** este o **cerință legală obligatorie** în Uniunea Europeană, în special urmează ca conducerea ANRCETI să fie numită de către Parlament, iar membrii Consiliului de administrație a ANRCETI să nu fie calificați ca exponenți ale unui interes politic sau public deosebit;

– optăm ca să fie realizate amendamentele necesare în Legea nr. 241/2007, care să promoveze încurajarea furnizorilor să utilizeze *coreglementarea* și *autoreglementarea* în desfășurarea activității lor pe piața de comunicații electronice. Cu toate acestea, autoreglementarea și coreglementarea nu ar trebui să constituie un substituent pentru obligațiile stabilite prin lege, prin acte de reglementare ale ANRCETI sau ale altor autorități abilitate în domeniu, cu posibilitatea părților interesate (a terților) de a le ataca în justiție;

– conceptele de *caracter deschis și neutru al Internetului* sunt esențiale pentru orice reglementare, care are drept scop garantarea libertății de a utiliza Internetul ca mijloc de comunicare, respectiv se profilează că **accesul la Internet** (dreptul de a utiliza Internetul) **este un drept fundamental** și nu doar ca o tehnologie care facilitează exercitarea drepturilor omului.

Aprobarea rezultatelor. Lucrarea a fost elaborată în cadrul Universității Libere Internaționale din Moldova, fiind examinată atât în ședința Catedrei Drept Public din cadrul ULIM, cât și în ședința Seminarului Științific de Profil din cadrul Institutului de Cercetări Juridice și Politice al AȘM, în cadrul cărora au fost expuse și validate opiniile și sintezele științifice ale cercetării. Lucrarea a fost discutată și recomandată spre susținere de Seminarul Științific de Profil la specialitatea 552.02. *Drept administrativ*.

Rezultatele cercetării realizate în domeniul tezei de doctor sunt reflectate în articolele științifice ale autorului în revistele de specialitate, dar și în diverse comunicări în cadrul conferințelor naționale și internaționale: Conferința internațională UIT „Politica tarifară și relațiile de interconectare a operatorilor de telecomunicații” (Odessa, 7-9 octombrie 2008); Conferința internațională UIT „Analiză, prognozare și mecanismul de reglementare în vederea dezvoltării piețelor de telecomunicații” (Kiev, 3-5 octombrie 2009); Conferința internațională UIT „Noile tehnologii și efectul lor asupra reglementării” (Yerivan, Tsakhkadzor, 14-16 decembrie 2010); Conferința științifică internațională „Cooperativele construiesc o lume mai bună”, organizată de către UCCM pe data de 26-27 aprilie 2012, Chișinău; Forumul anual Regional de Dezvoltare pentru țările CSI "Politica, strategia și aspectele de reglementare pentru dezvoltarea sectorului TIC” (Chișinău, 22-23 mai 2012); Seminarul regional UIT „Calitatea serviciilor furnizate de companiile de telecomunicații și protecția drepturilor consumatorilor” (Tashkent, 22-24 mai 2013); Seminarul internațional al Parteneriatului Estic (PaE) „Obligațiile Serviciului Universal” (Chișinău, 20-22 noiembrie 2013); Seminarul internațional al Parteneriatului Estic (PaE) „Practici de reglementare ale serviciilor de roaming internațional și național” (Chișinău, 25-27 februarie 2014); Ședința plenară a Parteneriatului Estic (Tbilisi, 1-2 aprilie 2014); Seminarul „Promovarea bunei guvernante în cadrul autorității de concurență și a autorităților de reglementare din Republica Moldova: administrarea publică, e-guvernarea și cooperarea interinstituțională” (Tallinn, 1-5 decembrie 2014); Seminarul internațional al Parteneriatului Estic (PaE) “Aspecte tehnico-juridice de asigurare a furnizării de servicii în bandă largă prin reafectarea spectrului radio de 700 MHz (dividend digital)” (Riga, 16-17 martie 2016).

Publicații la tema tezei. În procesul desfășurării investigației științifice privind soluționarea problemei prezentei cercetări, concluziile și recomandările și-au găsit reflectare în 11 lucrări științifice.

Volumul și structura tezei. Structura tezei este determinată de cerințele ”Ghidului de perfectare a tezelor de doctorat și a autoreferatelor” și de problema științifică investigată, de scopul și obiectivele ei. Lucrarea include următoarele compartimente de structură: adnotare (în limbile română, rusă, engleză), lista abrevierilor, cuprins, introducere, patru capitole sistematizate în paragrafe în care sunt cuprinse cercetarea teoretică a problemei și sunt analizate opiniile cercetătorilor atât din Republica Moldova cât și de peste hotare, concluzii generale și recomandări ce includ teze generale cu privire la rezultatele lucrării de doctorat și recomandări referitoare la temă, lista bibliografică, Declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului. În lucrare s-a utilizat bibliografia din 443 titluri, volumul lucrării constituie 158 de pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: instrumente juridico-administrative, comunicații electronice, cadru de reglementare, administrația publică, autoritatea de reglementare, activitatea de întreprinzător, concurența, piața, furnizor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice, utilizator final, societate informațională.

CONȚINUTUL TEZEI

Compartimentele de bază ale tezei sunt concepute pe criterii logice, urmărindu-se în special trecerea graduală și sistematică de la tratarea generală, doctrinară și strategică a reglementării comunicațiilor electronice, la analiza cadrului legislativ și a sistemului instituțional din domeniu și aplicațiile sale în sectorul comunicațiilor electronice. Conținutul lucrării cuprinde

explicarea și înțelegerea reglementării de stat în general, dar în mod special particularitățile acesteia în domeniul comunicațiilor electronice. Sistematizarea conținutului tezei are ca finalitate încercarea de a trata științific instrumentele de reglementare ale comunicațiilor electronice din Republica Moldova din punct de vedere juridic în mod general, iar în mod special – din punct de vedere al dreptului administrativ.

Introducerea reprezintă fundamentarea și justificarea temei alese pentru cercetare, făcându-se referire la importanța temei investigate, gradul de cercetare a temei, scopul și obiectivele propuse spre realizare, noutatea științifică a rezultatelor obținute, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul compartimentelor tezei.

În Capitolul 1 – Reglementarea juridico-administrativă a comunicațiilor electronice: *valorificarea științifică și normativă*, este prezentat stadiul actual al cercetării în domeniul reglementării juridico-administrative a comunicațiilor electronice, precum și se formulează scopul și obiectivele lucrării, identificarea problemei de cercetare și direcțiile de soluționare.

Din conținutul paragrafului **1.1.** și **1.2.** *Starea studiilor științifice cu tangențe în domeniul reglementării comunicațiilor electronice în străinătate*, respectiv *Investigațiile științifice în materia comunicațiilor electronice publicate în Republica Moldova* se poate remarca că studierea reglementării comunicațiilor electronice este relativ una nouă. Mediul academic a fost și este interesat, în special, de explorarea științifică a intervenției statului în economie și de problemele reglementării de stat ale proceselor economice sau ale unor ramuri ale economiei. Studiul instrumentelor de reglementare juridico-administrative ale comunicațiilor electronice într-o formă explicită și într-un mod sistematic a început odată cu liberalizarea sectorului.

Abordarea nord-americană [Sharon K. Black (2002), Stuart Minor Benjamin și James B. Speta (2015) etc.] a reglementării telecomunicațiilor pune accentul pe oferirea *certitudinii juridice* în sector, căci aceasta este forța motrice de promovare a investițiilor eficiente din partea operatorilor. În acest context, opinăm că legislația SUA (dar și cea internațională, la elaborarea și adoptarea căreia SUA a avut și are un rol de lider) evidențiază regula, potrivit căreia aplicarea unei abordări coerente în materie de reglementare a telecomunicațiilor este importantă pentru a da încredere investitorilor, iar sarcina de bază a autorităților publice abilitate constă în atenuarea oricărei incertitudini juridice asociată reformării/ revizuirii legislației în domeniu (dictată de necesitatea adaptării acesteia la progresul tehnologic și de promovare și salvagardare a concurenței în sectorul TIC), clarificând, după caz, cât mai în amănunt posibil, în ce măsură schimbările previzibile ale situației pieței de telecomunicații ar putea afecta măsurile de reglementare și viceversa.

Analizând literatura internațională din domeniu, ce are ca prototip modelul nord-american de reglementare a telecomunicațiilor (care include și reglementarea sectorului audiovizualului), un șir de autori, cum ar fi Lisa Thornton, Yasmin Carrim, Patric Mtshaulana și Pippa Reyburn (2006) din Africa de Sud, Beatriz Adriana Camarena Osorno (2007) din Mexic, Megumi Ogawa (2007) din Japonia, Douglas Ross Kelso (2008) din Australia, David Bernard Carter (2008) din Noua Zeelandă, abordează reglementarea de stat a sectorului de telecomunicații ca o premisă esențială pentru integritatea, transparența, eficiența și buna funcționare a pieței de telecomunicații, ce poate fi realizată exclusiv prin garantarea aplicării corecte și integrale a reglementărilor juridice de către participanții de pe această piață (desigur dacă prevederile acestor reglementări definesc drepturi și obligații clare și necondiționate), iar reglementatorul intervine doar pentru crearea unor condiții neutre de concurență pentru acești participanți sau în cazurile încălcării legii (neaplicarea ori aplicarea incorectă a acesteia).

Viziunea europeană asupra reglementării telecomunicațiilor nu joacă un rol de pionierat, dar prin dezvoltarea propriilor instrumente de reglementare juridică a domeniului, abordate prin prisma mediului academic [Dirk Wieddekind (2007), Ian Walden (2012), Joseph W. Goodman (2006), Antonio Alabau și Luis Guijarro (2011), Vasile Popa și Ondina Pană (2000), Maria Livia Ștefănescu (2011) etc.], aceasta a cunoscut o amplă dezvoltare, fiind posibilă identificarea unor trăsături specifice ale conceptului european privind reglementarea telecomunicațiilor/comunicațiilor electronice, integrate caracteristicilor internaționale ale reglementării acestuia, ca

și mecanisme eficiente de reglementare, dezvoltate în interiorul și prin mijlocirea unor organisme paneuropene. Reflecțiile europene sunt *actuale și utile* pentru Republica Moldova, care *încă* se confruntă cu provocări considerabile de ordin instituțional și de reglementare, soluționarea cărora rezidă, după cum relevă bunele practici europene, în promovarea unui cadru normativ *solid*, care ar *da prioritate* interesului celui mai mare număr de cetățeni.

În literatura de specialitate din Federația Rusă, aspectele juridice ale telecomunicațiilor sunt examinate prin prisma *dreptului informațional*, având, în comparație cu spațiul academic românesc, o reflectare mai amplă în cadrul unor lucrări științifice. Astfel, începând cu anii '90 ai sec. XX în Federația Rusă apar un șir de lucrări (reeditate ulterior) ale unor autori, precum Victor Kopylov, Illariya Bachilo, Ilya Rassolov, Oleg Gorodov, care reglementează statutul juridic al informației ca obiect al raporturilor juridice, precum și statutul subiecților raporturilor de drept informațional. Telecomunicațiile (serviciile și rețelele), în acest context, sunt analizate exclusiv ca mijloc de transmitere a informației (fiind analizate aspectele juridice ce însoțesc procesul de transmitere a informației furnizate prin rețelele de telecomunicații folosind serviciile de telecomunicații). Toate aceste considerente privind dreptul informațional din Federația Rusă stau la baza relevării faptului că studiile realizate *nu au reușit* să înglobeze aspectele juridice ale *reglementării* sectorului de telecomunicații prin intermediul instrumentelor juridice. În acest context, cercetările relativ recente ale lui Iuri Volkov (2010-2013) sunt primele încercări de a oferi o imagine cât mai complexă a direcțiilor urmate de Federația Rusă în politicile publice, în reformarea sistemului instituțional al autorităților abilitate și în actele normative ce reglementează sectorul telecomunicațiilor, cât și a tendințelor care vor marca perspectivele reglementărilor viitoare specifice sferei date, mai cu seamă în contextul aderării țării la OMC.

Chestiunile reglementării juridico-administrative a sectorului comunicațiilor electronice în literatura juridică de specialitate din Republica Moldova este elucidată doar tangențial, relevând unele aspecte ale reglementării de stat în domeniul dat. Analizând lucrările autorilor din Republica Moldova [Vitalie Arvinte (2002), Vasile Constantinov (2006), Victor Andronatiev (2009), Constantin David (2013), Svetlana Grișciuc-Bucica (2015), Lilian Platon și Grigore Varanița (2015) etc.] se poate constata că acestea se axează în principal doar pe unele aspecte ale aplicării legislației din domeniul telecomunicațiilor în activitatea de întreprinzător și/sau pe invocarea drepturilor și obligațiilor utilizatorilor ce rezultă din legislația din domeniu și astfel observăm că mecanismele juridico-administrative, care stau la baza intervenției statului în sectorul telecomunicațiilor, au fost insuficient investigate fiind astfel necesare și utile aducerea unor clarificări cu privire la rolul instrumentelor juridico-administrative în complexa acțiune de reglementare a pieții de comunicații electronice în statul nostru.

În urma investigării de către noi a lucrărilor științifice mai importante atât ale autorilor din străinătate, cât și ale celor din Republica Moldova în domeniul reglementării sectorului comunicațiilor electronice, se poate stabili că, în pofida anumitor progrese enunțate, analizate și descrise mai sus, aspectul juridico-administrativ de reglementare a sectorului nu este valorificat printr-un studiu științific structurat privind situația concretă a aplicării legislației în domeniul comunicațiilor electronice, care să identifice instrumentarul juridico-administrativ de intervenție a statului în reglementarea sectorului de comunicații electronice, fixând particularitățile de aplicare a legislației în domeniu, pentru a obține progrese prin promovarea unor propuneri și acțiuni bine definite și fezabile, în vederea îmbunătățirii situației în viitorul apropiat (inclusiv prin relevarea existenței unor deficiențe în aplicarea reglementărilor în domeniul comunicațiilor electronice din Republica Moldova).

Din paragraful **1.3. Identificarea problemei de cercetare, a scopului și a obiectivelor de cercetare.** Problema de cercetare rezidă din necesitatea poziționării, *printr-o investigare juridică în materie*, a instrumentelor de reglementare în sectorul comunicațiilor electronice, căci este indubitabil că reglementarea comunicațiilor electronice ține nu numai de voința politică (programul politic) a partidului/ coaliției aflate la guvernare, dar și de jurisprudența și de literatura de specialitate în domeniu.

Din aceste considerente, ne propunem o abordare teoretico-aplicativă, care să stabilească constantele/ principiile materiei analizate în prezenta teză, încercând de a oferi, ca soluție, un suport doctrinar ce ar putea explica realitățile juridice din domeniul comunicațiilor electronice și care să determine emiterea de către organismele abilitate a unor reglementări (acte administrative) *adecvate* sectorului comunicațiilor electronice – cele mai bune și cele mai puțin împovărătoare pentru atingerea obiectivelor. De asemenea, ne propunem ca o direcție de soluționare a problemei de cercetare să includă analizarea instrumentelor juridico-administrative de reglementare în comunicații electronice prin prisma *abordării proactive a dreptului*. Așa fiind, soluționarea problemei rezidă în analiza, prin prisma dreptului administrativ și a legislației ce reglementează raporturile de drept administrativ, a instituției și a mecanismului intervenției statului în sectorul comunicațiilor electronice prin intermediul identificării și cercetării (i) politicilor publice relevante sectorului, (ii) a autorităților publice competente de a reglementa sectorul, precum și (iii) a formelor și metodelor de implementare de către aceste autorități publice a legislației sectoriale, ce în cumul constituie instrumente de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice, prin care statul Republica Moldova dă răspunsuri provocărilor actuale și noi din domeniul comunicațiilor electronice.

Scopul tezei constă în identificarea instrumentelor de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice prin cercetarea conceptelor doctrinare, a legislației naționale și a legislației UE, precum și a modalităților de eficientizare a acestora în contextul cursului strategic al RM spre integrare europeană.

Pentru realizarea acestui scop, au fost stabilite următoarele obiective: – analiza conceptelor din SUA, UE și Federația Rusă privind reglementarea telecomunicațiilor de către agențiile guvernamentale; – ilustrarea procesului evolutiv al intervenției statului în sectorul comunicațiilor electronice – de doctrina nord-americană și cea europeană; – analiza cadrului normativ național în domeniul comunicațiilor electronice prin prisma *acquis*-ului UE relevant; – investigarea sistemului instituțional al administrației publice și mijloacele sale de acțiune în domeniul comunicațiilor electronice; – relevarea aspectelor juridico-administrative ce țin de statutul autorității de reglementare din sectorul comunicațiilor electronice și rolul acesteia în sfera răspunderii juridice din domeniul comunicațiilor electronice; – determinarea particularităților procesului decizional în domeniul comunicațiilor electronice și aplicarea reglementărilor prin prisma obiectivelor de reglementare; – relevarea lacunelor normative și a incompatibilităților legislației naționale cu dreptul și cu bunele practici din Uniunea Europeană; – formularea unor propuneri *de lege ferenda*.

La **Capitolul 2** *Conceptualizarea reglementării juridico-administrative și implementarea acesteia în sistemul instituțional și documentele de politici din sectorul comunicațiilor electronice* – se face o analiză a apariției și evoluției conceptelor de intervenție a statului în economie și implementarea acestora, sub forma de instrumente de reglementare juridico-administrative a sectoarelor strategice ale economiei unui stat, printre care este și cel al telecomunicațiilor. De asemenea, este analizată legislația și evoluția documentelor de politici autohtone din domeniul comunicațiilor electronice.

Paragraful 2.1. *Originile și esența conceptelor privind reglementarea de stat și abordarea acestora în domeniul comunicațiilor electronice.* Termenul englez *regulation* (reglementare) presupune intervenția cu scop de control asupra comportamentului unui individ sau al unui grup de oameni, care se extinde asupra tuturor domeniilor din economie. Prin reglementare se înțeleg acțiunile statului, ce controlează formarea prețurilor, vânzările și activitatea de producție a întreprinderilor, deoarece scopurile lor vin în contradicție cu interesele obștești. Edward J. Kane caracteriza reglementarea ca fiind o artă a limitei, fiindcă reglementarea constă din reguli și asigurarea respectării lor, ceea ce înseamnă monitorizarea și stimularea conformării normative [61, p. 1].

În literatura științifică problema de raport dintre stat, drept și economie la nivel teoretic general s-a rezolvat și se rezolvă într-o măsură mai puțin egală. Într-un caz, prioritate se dă

economiei față de stat și lege, iar în altul, dimpotrivă, legii față de stat și economie și în al treilea caz, în relațiile dintre guvern, drept și economie este prevăzută o anumită paritate. [57, p. 50]

Friedrich August von Hayek, laureat al Premiului Nobel pentru economie, este adeptul unui stat activ în limite, domenii și forme *strict determinate prin lege*, care să nu creeze dificultăți în funcționarea mecanismului pieței, ci să asigure un cadru favorabil acestuia; *intervenția statului este necesară pentru crearea condițiilor (cadrul juridic legal) de desfășurare cât mai eficientă a concurenței între agenții economici, furnizarea de servicii necesare societății* [60, p. 29].

Prezentarea sintetică a abordărilor doctrinare *supra* reglementării (dereglementării), inclusiv a sectorului de telecomunicații (comunicațiilor electronice) arată că noțiunea de reglementare (de stat) a (sectorului, pieței) comunicațiilor electronice nu este prea des întâlnită în literatura juridică internațională și națională, deoarece, prin tradiție, în lumea occidentală politicile în domeniul telecomunicațiilor erau concepute și aplicate mai mult prin măsuri protecționiste și de subvenționare, ce în mod însemnat distorsionau relațiile de piață și aveau efecte negative asupra competitivității. Însă odată cu evoluția economiilor naționale și a negocierilor duse de-a lungul deceniilor în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului și al altor organizații mondiale (FMI, Banca Mondială etc.), s-a evidențiat o deschidere tot mai mare, în diverse studii, pentru analize ce au ca obiect intervenția statului în economie (reglementarea de stat a economiei) și în care autorii, ca regulă în mod exemplificativ, aduc argumente *pro* sau *contra* unei astfel de intervenții.

Acest proces urmează să fie implementat de organismele guvernamentale prin acte normative sau individuale (instrumente juridico-administrative), care se rezumă nu numai la aspecte de reglementare tehnică privind rețelele și serviciile de telecomunicații (comunicații electronice), ci se extinde asupra respectării regulilor de concurență, a drepturilor de proprietate ale furnizorilor (în calitatea lor de investitori) și la protecția drepturilor utilizatorilor (inclusiv a consumatorilor).

Abordarea reglementării de stat în domeniul comunicațiilor electronice vizează *prevenirea cauzelor problemelor (reglementarea ex-ante)*, ce implică o acțiune cu anticipare, de preluare a controlului și a inițiativei, statul având un *comportament proactiv* în activitatea sa de reglementare a sectorului comunicațiilor electronice, acționând anticipativ cu scopul de a modifica și a îmbunătăți situația în sector. Astfel, reglementarea de stat în domeniul comunicațiilor electronice se caracterizează printr-o *abordare proactivă a dreptului*, care se concentrează asupra succesului și nu asupra deficiențelor (aceasta vizează preluarea inițiativei de promovare și de întărire a factorilor care favorizează succesul).

În cuprinsul paragrafului **2.2. Analiza cadrului normativ în domeniul comunicațiilor electronice**. Sfera comunicațiilor electronice nu este reglementată expres în textul Constituției Republicii Moldova [4], dar având în vedere că în constituția unui stat democratic sunt consacrate *principiile* vieții economice, sociale, politice și juridice, care reflectă interesele tuturor cetățenilor unui stat, deoarece “o constituție nu este doar o regulă fundamentală, ci ea se bazează pe o serie de *principii intangibile*, în absența cărora ea își pierde rațiunea de a fi” [1, p. 1459], respectiv și în Legea Supremă a Republicii Moldova sunt reglementate aspectele cele mai importante și generale ale activităților, ce își găsesc reflectare și în sectorul comunicațiilor electronice.

Astfel, fără detalierea unor aspecte ce sunt reglementate în legislația subsecventă, prin dispozițiile art. 9, art. 28, art. 30, art. 32 alin. (1), art. 107 și art. 126-127 din Constituția Republicii Moldova s-a stabilit regimul juridic, principiile și liniile directoare ale reglementării de stat și desfășurării activității de întreprinzător în domeniul comunicațiilor electronice, precum și garanțiile cetățenilor care utilizează serviciile publice de comunicații electronice ca mijloc de comunicare [21, p. 58].

Opinăm că în prezent comunicațiile electronice nu mai reprezintă un sector specific/ izolat, ci fundamentul tuturor sistemelor economice inovatoare moderne, ce oferă oportunități imense pentru inovare, pentru creștere economică și locuri noi de muncă; respectiv Legislativul, în activitatea sa de legiferare, urmează să asigure ca cetățenii să poată beneficia de un acces

neîntrerupt la activități on-line și să poată exercita astfel de activități în condiții de concurență loială și la un nivel ridicat de protecție a drepturilor de consumator, dar și a datelor cu caracter personal. Așa fiind, cetățenii așteaptă de la Parlamentul Republicii Moldova protejarea intereselor lor într-o societate informațională, ce impune elaborarea și adoptarea unui set de norme care să ofere un cadru de reglementare modern, eficace, proporțional (evitând orice povară inutilă), funcțional, simplu (ușor pus în aplicare), clar și predictibil, precum și care să cuprindă norme raționale și realiste, care să fie puse în aplicare în mod adecvat și respectate de către destinatari; norme care să funcționeze și să contribuie la realizarea obiectivelor susmenționate.

Furnizarea rețelelor și a serviciilor de comunicații electronice în Republica Moldova, potrivit investigațiilor noastre, se circumstanțiază cadrului legislativ din domeniul comunicațiilor electronice, constituit în principal din Legea nr. 241/2007 (cadrul național) și convențiile și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte (cadru internațional) [21, p. 60].

Principalele tratate internaționale în domeniul comunicațiilor electronice (telecomunicațiilor), la care Republica Moldova este parte, sunt Statutul (Constituția) Uniunii Internaționale de Telecomunicații (UIT) și Convenția Uniunii Internaționale de Telecomunicații, semnate la 22 decembrie 1992 la Geneva [31] (inclusiv regulamentele administrative: Regulamentul telecomunicațiilor internaționale și Regulamentul radiocomunicațiilor, prin care se reglementează utilizarea telecomunicațiilor și prin care, astfel, se completează dispozițiile Constituției UIT și ale Convenției UIT), precum și Acordul privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, încheiat la Marrakech la 15 aprilie 1994 [45] [în special, Anexa privind telecomunicațiile din Acordul General privind Comerțul cu Servicii (GATS - *General Agreement on Trade in Services*)].

Ca urmare a implementării Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană [38], s-a adoptat Legea comunicațiilor electronice din 2007 [47], care stabilește cadrul aplicabil la nivel național în acest domeniu, în conformitate cu reglementările adoptate la nivelul Uniunii Europene, transpunând *Pachetul telecomunicațiilor 2002* comunitar [8-13], prin care s-au consacrat în sistemul juridic național termenii *servicii de comunicații electronice* și *rețele de comunicații electronice* în locul termenilor folosiți anterior de servicii de telecomunicații și rețele de telecomunicații; noile definiții fiind indispensabile pentru a reflecta fenomenul de convergență a sectoarelor telecomunicațiilor, a mijloacelor de informare în masă și a tehnologiei informaționale; toate rețelele și serviciile de transmisie fiind reglementate de un singur cadru legal – Legea nr. 241/2007 (convergența presupune că aceleași servicii pot fi furnizate prin diferite rețele de transmisiune: rețea fixă sau mobilă, rețea de telecomunicații sau de televiziune prin cablu, rețea prin satelit sau terestră [17, p. 11]).

Astfel, una din modalitățile de organizare a realizării societății informaționale în Republica Moldova a fost armonizarea legislației naționale la dreptul Uniunii Europene din domeniul comunicațiilor electronice [21, p. 62].

În această ordine de idei, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a reținut că aspirațiile Republicii Moldova de a stabili relații politice, economice, culturale și în alte domenii de interes comun cu țările europene și orientarea spre spațiul valoric democratic european au fost consfințite în actul de constituire a statului – Declarația de independență. Prin urmare, prin ratificarea și implementarea Acordului de Asociere, Republica Moldova, pe de o parte, și statele membre ale Uniunii Europene, pe de altă parte, vor împărtăși în mod special valorile și principiile comune, cum sunt democrația și statul de drept, respectul pentru drepturile omului, buna guvernare, economia de piață și dezvoltarea durabilă. [33]

Implementarea prevederilor din Acordul de asociere (art. 98-102 în corelare cu art. 231-240, inclusiv anexa XXVIII-B din acord) [50] va fi esențială pentru procesul de liberalizare, căci aceste prevederi vin să sprijine legislatorul național în formularea propunerilor privind politicile și reglementările menite să prevină comportamente care ar putea submina dezvoltarea unor piețe de telecomunicații competitive, din partea unor companii private, ceea ce impune ca legiuitorul moldav să fie preocupat de adoptarea unor norme eficiente din punct de vedere operațional, care

să reflecte nevoile reale și care să fie aplicate astfel încât să se asigure îndeplinirea celor mai importante obiective pe care le menționează acordul de asociere anterior menționat.

2.3. Documentele de politici relevante sectorului comunicațiilor electronice. Potrivit legislației *documentele de politici* abordează (descriu și analizează) problemele existente într-un domeniu, identifică obiectivele aferente problemelor vizate, definesc instrumentele de soluționare ale acestora și impactul așteptat asupra statului și societății. Adicional, documentele de politici trebuie să identifice riscurile posibile ale implementării acestor politici. [46], [40]. Documentele de politici sunt instrumentele de decizie prin intermediul cărora sunt identificate posibilele soluții pentru rezolvarea *problemelor de politici publice* [41] (situații socio-economice sau de altă natură care necesită intervenția statului și pe care Guvernul intenționează să o soluționeze).

Curtea Constituțională, prin pct. 23 din Decizia nr. 10 din 25 mai 2013, a statuat că *un document de politici* nu cuprinde norme juridice, iar aspectele identificate în documentele de politici urmează a fi soluționate și puse în aplicare ulterior cu ajutorul instrumentelor normative [6].

În anul 2001 Guvernul aprobă primul document de politici în domeniul telecomunicațiilor în Republica Moldova – *Politica națională în domeniul telecomunicațiilor* [35]. În optica documentului amintit, telecomunicațiile reprezintă pentru Republica Moldova, ca și pentru majoritatea statelor lumii, un sector prioritar/ strategic al economiei naționale, prin amploarea investițiilor atrase, prin expansiunea rapidă și, mai ales, prin capacitatea de a induce un efect multiplicativ de creștere economică, prin potențialul deosebit de stimulare a dezvoltării altor sectoare ale economiei naționale.

Obiectivele ce au fost incluse în documentul de politici menționat mai sus au fost consacrate și au atins nivelul optim de funcționare; de fapt, aceasta a fost o inițiativă de trecere de la *societatea informatică* (a cărei preocupare principală era realizarea unui sistem informatic național, cu idei și tendințe care vizau o societate informațională) la *societatea informațională*, ca una din condițiile necesare pentru transformarea Republicii Moldova într-o țară democratică și prosperă [20, p. 82].

Pe deplin conștient de importanța sectorului telecomunicațiilor, precum și întru consolidarea contribuției semnificative a telecomunicațiilor la performanța economiei naționale, Guvernul a abordat, în *Politica de edificare a societății informaționale în Republica Moldova* [36], dezvoltarea sectorului în contextul societății informaționale, una din direcțiile strategice ale dezvoltării mondiale, ce se bazează pe implementarea largă a tehnologiilor informației și comunicațiilor. Punerea în aplicare a politicii sus-menționate a fost orientată prin Strategia Națională de edificare a societății informaționale – “Moldova electronică” [37].

Observăm că, un element obligatoriu privind edificarea societății informaționale îl constituie *comunicațiile electronice* ce reprezintă infrastructura societății informaționale, factor-cheie în dezvoltarea economiei naționale și care joacă un rol decisiv în utilizarea în toate sferele activității umane a sistemelor computerizate, fibrele optice, rețelele prin satelit, televiziunea, radioul, telefonia fixă și mobilă, Internetul, iar accesul la servicii și rețele de comunicații este un element indispensabil al societății informaționale, dat fiind faptul că permite, independent de situarea geografică, schimbul nelimitat de informații economice, științifice, culturale etc. Comunicațiile electronice permit, de asemenea, introducerea pe scară largă a noilor servicii în administrația publică, în comerț și în sistemul bancar al noilor forme de lucru și educație la distanță, al noilor principii de acordare a ajutorului medical la distanță etc. [20, p. 83]

Guvernul Republicii Moldova, luând aceste abordări ca puncte de plecare pentru a-și continua politicile publice de creștere și inovare a comunicațiilor electronice, ca element indispensabil al sectorului TIC – motor al inovării, instrument de transformare a modelelor de guvernare de întreprinderi și instrument de îmbunătățire a calității vieții, a aprobat *Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale “Moldova Digitală 2020”*, orientată spre crearea condițiilor prin intervenția minimă a statului, dar cu un efect maximum pentru dezvoltarea societății informaționale, concentrând eforturile pe trei piloni: 1) Pilonul I:

Infrastructură și acces – îmbunătățirea conectivității și accesului la rețea; 2) Pilonul II: Conținut digital și servicii electronice – promovarea generării conținutului și serviciilor digitale; 3) Pilonul III: Capacități și utilizare – consolidarea alfabetizării și competențelor digitale pentru a permite inovarea și a stimula utilizarea [42].

Ne exprimăm regretul că la adoptarea Strategiei naționale de dezvoltare “Moldova 2020” [249], ce vine să prezinte o viziune strategică privind dezvoltarea economică susținută pe termen lung a Republicii Moldova prin prisma a 7 soluții, *lipsește* abordarea sectorului comunicațiilor electronice ca un element de bază pentru ieșirea din criză și pentru pregătirea economiei țării pentru provocările deceniului. Realmente, printr-un document strategic de așa nivel se renunță în a defini rolul de motor pe care utilizarea TIC îl joacă în realizarea unui grad înalt de ocupare a forței de muncă, productivitate și coeziune socială. Astfel, în opinia noastră, s-a făcut nefondat abstracție de realizarea de beneficii economice și sociale durabile, generate de participarea Republicii Moldova în economia digitală, bazată pe Internetul rapid și ultrarapid și pe aplicațiile interoperabile la nivel național și internațional [20, p. 85].

Referitor la calitatea de instrument de reglementare juridico-administrativ, ne permitem să constatăm că politicile publice relevante sectorului comunicațiilor electronice oferă un cadru politic, instituțional și juridic corespunzător, dar provocările actuale, atât la nivel național, cât și la nivel mondial, au dovedit că voința, viziunea strategică și dezbateră în plan politico-juridic trebuie transpuse rapid în rezultate tangibile pentru cetățeni și pentru întreprinzători.

Capitolul 3, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației – instrumentarul statal de intervenție pe piața comunicațiilor electronice. Un capitol dedicat exclusiv analizei ANRCETI este motivat de faptul că măsurile de punere în aplicare a legislației în domeniul comunicațiilor electronice, în conformitate cu obiectivele de reglementare fixate în art. 8 din Legea nr. 241/2007, necesită adoptarea unor acte administrative de reglementare de către o *entitate juridică*, abilitată cu suficientă autonomie instituțională și financiară atât în raport cu actorii economici, cât și în raport cu actorii politici (fiind *esențial* ca ANRCETI să fie *imparțială* – în sensul să nu existe în nici un mod vreun motiv legitim pentru a suspecta faptul că deciziile ANRCETI ar putea fi influențate de interese aflate în conflict cu rolul/ calitatea autorității de reglementare de organism aflat în serviciul *interesului public* – concretizat, la rândul său, în obiectivele de reglementare fixate în art. 8 din Legea nr. 241/2007 și care urmează a fi implementate cu rapiditate, într-un mod transparent și *în cazuri justificate*).

3.1. Administrația publică și mijloacele sale de acțiune în domeniul comunicațiilor electronice. În paragraful dat se punctează că societatea cunoașterii implică schimbări importante la nivelul administrației publice și conform analizei întreprinse de Brainard G. Peters, profesor de la Universitatea din Pittsburgh, SUA, aproape niciun guvern din lume nu poate susține ideea că schimbările din administrație au fost finalizate sau că sectorul public funcționează perfect [62, p. 176-177]. Faptul că trăim într-o societate a cunoașterii reclamă existența unei structuri administrative centrale speciale ce are scopul să regândească modalitățile de îmbunătățire a furnizării serviciilor publice și de realizare a activităților administrative în economia bazată pe cunoaștere, deoarece toate reformele au fost influențate de schimbările macroeconomice, evoluțiile tehnologice, opiniile ideologice [63, p. 122-123].

Reieșind din conținutul Capitolului II din Legea nr. 241/2007, intitulat „Administrația publică”, rezultă că sistemul instituțional al administrației de stat în domeniul comunicațiilor electronice este constituit din două autorități administrative centrale: (i) Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (MTIC), creat în condițiile Legii cu privire la Guvern [44], având statut de *organ central de specialitate* și (ii) Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), creată în temeiul Legii nr. 241/2007, având statut de autoritate publică centrală de reglementare a pieței serviciilor în domeniul comunicațiilor electronice și al tehnologiei informației.

Având în vedere principiile fundamentale de organizare și de funcționare ale administrației publice centrale de specialitate, fixate în art. 4 din *Legea privind administrația*

publică centrală de specialitate nr. 98 din 4 mai 2012 [48] (Legea nr. 98/2012), promovăm ideea că **MTIC** își desfășoară activitatea respectând principiul instituțional/ organizațional de *delimitare a funcțiilor de elaborare și de promovare a politicilor de funcțiile de implementare ale acestora* în sectorul comunicațiilor electronice, prin faptul că Guvernul, prin MTIC, determină politica în domeniul comunicațiilor electronice [art. 7 alin. (1) din Legea nr. 241/2007], iar **ANRCETI** asigură implementarea acestei politici [art. 8 alin. (1) din Legea nr. 241/2007], astfel încât MTIC, în calitate de *organ central de specialitate al statului*, asigură elaborarea și promovarea politicii guvernamentale în sectorul TIC (domeniu de activitate care îi este încredințat), respectiv ANRCETI, în calitate de *autoritate administrativă autonomă constituită de Parlament*, pune în aplicare documentele strategice ale executivului, specifice sectorului sus-citat [18, p. 73].

Reieșind din examinarea activității unor instituții publice similare din România, Estonia, Germania, MTIC, în viziunea noastră, ar trebui să joace rolul unui centru de expertiză la nivel național pentru problemele legate de securitatea rețelelor de comunicații electronice, oferind îndrumare și consultanță autorităților în contextul în care securitatea și durabilitatea rețelelor de comunicații electronice rămân o preocupare principală a societății și un element-cheie al cadrului de reglementare în UE în domeniul rețelelor și serviciilor de comunicații electronice. Astfel, se va consolida coerența dintre obligațiile furnizorilor de a asigura integritatea rețelelor, implementarea cărora cad în sarcina autorității naționale de reglementare, și responsabilitatea de a crea o cultură a securității rețelelor și a informațiilor ce face obiectul preocupărilor Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. [18, p. 78]

Având în vedere că structura instituțională conturată de Legea nr. 241/2007, prin care MTIC este administratorul spectrului, iar ANRCETI exercitând doar un aspect al funcției de gestionare a spectrului – licențierea acestuia –, nu reflectă, în opinia noastră, în totalitate finalitatea dorită de normele comunitare, și prin urmare, se relevă necesitatea realizării unei depline conformări cu cerințele integrării europene, fapt care reclamă transpunerea celor mai bune practici ale țărilor membre ale Uniunii Europene. În acest sens, managementul spectrului de frecvențe radio trebuie să fie realizat de către ANRCETI, autoritate independentă în raport cu furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice – art. 8 alin. (2) din Legea nr. 241/2007 – și în mod deosebit de acei furnizori la care statul este acționar sau fondator. În plus, doar o autoritate independentă poate să se concentreze pe acest obiect de activitate într-un mod transparent, obiectiv și nediscriminatoriu. [24, 54-55]

3.2. Statutul juridic al autorității de reglementare din domeniul comunicații electronice din Republica Moldova. Victor Balmuş și Valeriu Munteanu afirmă că statutul juridic general și statutele juridice speciale ale persoanei corespund esenței statutului subiectului de drept (statutului juridic al subiectului) ca totalitate de drepturi și obligații și au o stabilitate relativă, modificându-se doar odată cu modificarea actelor normative care le reglementează [3, p. 96]. Cu referință la statutul juridic-administrativ al organelor puterii executive, profesorul Victor Guțuleac opinează că acesta este determinat de Constituția Republicii Moldova și de alte legi, regulamente cu privire la organe, reținând caracterul sublegislativ al activității organului puterii executive [29, p. 83-84].

Legislația în vigoare pentru sectorul comunicațiilor electronice, care stabilește statutul juridic al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), se bazează pe două acte juridice – Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007 [47], cu modificările și completările ulterioare, și Regulamentul Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 905 din 28 iulie 2008 [40]. [22, p. 53].

În sistemul instituțional al administrației publice din Republica Moldova, ANRCETI, conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 241/2007, este calificată ca o autoritate publică centrală de reglementare a pieței serviciilor în domeniul comunicațiilor electronice și al tehnologiei informației, care are statut de persoană juridică cu buget autonom, fiind independentă de furnizorii de rețele și/sau servicii, de producătorii de echipamente de comunicații electronice, cât

și de Guvern (cu excepția cazurilor prevăzute în Legea nr. 241/2007), fiind un organism de reglementare profesionist, beneficiind de o autonomie care îl ține în afara intereselor conjuncturale, eliberat de presiunile partizanatului politic, drept condiție a obiectivității sale.

Odată cu adoptarea Legii privind administrația publică centrală de specialitate nr. 98 din 4 mai 2012 [48], s-a consacrat noțiunea care definește autoritățile publice centrale nesubordonate/independente de Guvern – *autorități administrative autonome*. În virtutea art. 2 alin. (2) din Legea nr. 98/2012, statutul juridic al ANRCETI, în calitate de autoritate administrativă autonomă, este reglementat *mutatis mutandis* și de prevederile legii acesteia, respectiv de dispozițiile care se referă la statutul juridic al administrațiilor publice centrale din Legea nr. 98/2012, este aplicabil și ANRCETI, dacă contrariul nu rezultă din prevederile legilor speciale. [22, p. 54]

La noi în republică, în literatura de specialitate s-a realizat o analiză a statutului juridic al autorităților nesubordonate Guvernului, printre care și cel al ANRCETI, din care se poate desprinde concluzia că realizarea obiectivelor de guvernare și asigurarea bunei funcționări a instituțiilor statului este eficientă și prin intermediul autorităților de reglementare – autorităților administrative autonome [16, p. 17]. În același timp se afirmă că, potrivit prevederilor Legii nr. 98/2012, autoritățile de reglementare sunt concepute ca fiind parte componentă a sistemului administrației publice centrale *de specialitate* [56, p. 16], iar prevederile art. 107 alin. (2) din Constituție ar viza *numai* organele din cadrul administrației publice centrale de specialitate [52, p. 386], concluzionându-se că statutul autorităților administrative autonome nu ar fi reglementat de Constituția Republicii Moldova [59, p. 346].

Considerăm că aprecierile de mai sus ale autorilor este combătută de jurisprudența constituțională a Republicii Moldova, care, prin Hotărârea nr. 21 din 2 septembrie 2004 [32], referindu-se la natura constituțională a autorității de reglementare în comunicații electronice (se poate afirma că constatarea este valabilă pentru toate autoritățile administrative/publice autonome), a reținut că aceasta este înființată în baza art. 107 alin. (2) din Constituție, în scopul conducerii, coordonării și exercitării controlului în domeniul comunicațiilor electronice [22, p. 54].

Aceasta nu înseamnă deloc, că art. 107 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, care permite Legislativului înființarea unor *autorități publice autonome* (inclusiv cu atribuții de reglementare a unor sectoare din economia națională), nu ar necesita de a fi dezvoltat printr-un act legislativ (similar Legii nr. 98/2012, ce stabilește statutul juridic al ministerelor), care ar concretiza locul și rolul unor astfel de autorități în sistemul instituțional al administrației publice centrale din Republica Moldova și care ar oferi un cadru comun ce ține de misiunea, structura administrativă și executivă eficientă, prin care să se sublinieze principiile bunei guvernări, constituite din următoarele elemente: independență, control democratic, transparență și participarea părților interesate la funcționarea autorităților de reglementare.

Având în vedere asumarea de către Republica Moldova a sarcinii de a armoniza legislația internă la cea a Uniunii Europene, este necesar de a menționa prevederile Directivei 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 [15], care în considerentul (13) motivează necesitatea asigurării protecției autorității naționale de reglementare împotriva intervențiilor externe (politice, economice etc.), în vederea excluderii oricăror acțiuni care ar putea pune în pericol independența acesteia. În aceste condiții, amendarea Legii nr. 241/2007 prin care să se consfințească înființarea, organizarea și funcționarea autorității de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice sub controlul Parlamentului este o soluție ce va aduce la consolidarea stabilității instituționale a ANRCETI [22, p. 56]; prin aceasta se va consolida rolul Parlamentului în funcționarea autorității de reglementare, garantându-se participarea sa la procesul de numire și de înlocuire a membrilor responsabili, precum și exercitarea unui control periodic și sistematic asupra îndeplinirii mandatului acestora.

Paragraful 3.3. Rolul autorității de reglementare în sfera răspunderii juridice din domeniul comunicațiilor electronice. Profesorul Victor Guțuleac menționează că răspunderea juridică, ca formă a constrângerii statale, reprezintă reacția statului (societății) la depășirea responsabilității

juridice (transformarea raportului juridic de conformare în raport de conflict) prin aplicarea față de autor de către organul împuternicit, în modul stabilit de lege, a uneia dintre formele juridice de constrângere statală, potrivit faptei ilicite comise cu vinovăție [30, p. 131-132].

La rândul său, *succesul* realizării obiectivelor stabilite în reglementări și în documentele de politici depinde de aplicarea eficace a legislației din domeniul comunicațiilor electronice de către ANRCETI, or, această legislație nu își poate îndeplini în totalitate scopurile, dacă nu este *executată* corect de către destinatari și dacă implementarea acesteia nu este *controlată* în mod corespunzător. Astfel, autoritatea de reglementare este abilitată să *supravegheze* (monitorizeze) respectarea legislației în domeniul comunicațiilor electronice de către furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice, să *exercite controlul* asupra activității acestora și să *întreprindă acțiuni pentru prevenirea și înlăturarea* nerespectării acestor prevederi – art. 8 alin. (1) în corelare cu art. 9 alin. (1) lit. f) și art. 10 alin. (1) lit. b) din Legea comunicațiilor electronice. [19, p. 66]

Examinând legislația care reglementează răspunderea juridică în domeniul comunicațiilor electronice, putem concluziona că ANRCETI are rolul de a pune în aplicare următoarele forme ale acesteia: *(i) administrativă* (art. 30 și 31 din Legea nr. 241/2007) și *(ii) contravențională* (art. 410 din Codul contravențional) [19, p. 67].

În această ordine de idei, având în vedere obligatia Legislativului de a asigura compatibilitatea oricărui act legislativ cu *acquis-ul* european, opinăm că această stare de lucruri, când ANRCETI nu are calitatea de subiect activ în cadrul rapoartelor juridice de răspundere administrativă și contravențională **contravine legislație UE** din domeniul comunicațiilor electronice, deoarece art. 10 din Directiva 2002/20/CE [9], considerentul (47) și art. 15a din Directiva 2002/58/CE [12] în corelare cu considerentele (46), (51), (72) din Directiva 2009/140/CE [15] și considerentele (47), (69) din Directiva 2009/136/CE [14] dispun expres că **statul urmează să împuternicească autoritatea națională de reglementare să impună sancțiuni**, dacă în urma supravegherii/ controlului activității furnizorului autoritatea de reglementare constată că acesta nu respectă legislația/ reglementările [19, p. 70-71].

Din legislația UE și bunele practici de relevanță comunitară reiese că, ANRCETI ar trebui să dispună de *competențe adecvate* de asigurare a aplicării legislației pentru a implementa prevederile Legii nr. 241/2007 în mod eficace (pentru a permite o reală abordare a problemelor în materie), dar și pentru a-i descuraja, în special pe furnizori, să comită încălcări în domeniul comunicațiilor electronice, unde este extrem de îngrijorător faptul că un furnizor poate foarte ușor să se sustragă prevederilor legislației. Așa fiind, ANRCETI, ca autoritate de resort în domeniul comunicațiilor electronice, pentru a fi în măsură să pună capăt încălcărilor *în mod rapid și eficace*, urmează să își exercită competențele de sancționare *în mod direct* (sub propria sa autoritate), fără a apela la instanțele judecătorești competente.

Capitolul 4, Principalele forme și metode de aplicare a reglementărilor în sectorul comunicațiilor electronice, reflectă preocuparea autorului pentru identifica particularitățile procesului decizional în domeniul comunicațiilor electronice și de a contura actele administrative ce rezultă din realizarea obiectivelor (misiunii) autorității naționale de reglementare. Se analizează modul de implementare și de funcționare a reglementărilor *ex-ante* în sector. Precum și necesitatea consacrării *dreptului de acces la Internet* ca un drept fundamental.

În paragraful **4.1. Particularitățile procesului decizional în domeniul comunicațiilor electronice**. Potrivit art. 8 alin. (1) din Legea nr. 241/2007, anume în baza acestui act legislativ național **ANRCETI** are misiunea de a **pune în aplicare legislația și documentele de politici naționale** în domeniul comunicațiilor electronice prin emiterea de reglementări punctuale care să ducă la instalarea unei piețe efectiv concurențiale.

Astfel, actele administrative de reglementare ale ANRCETI, în calitate de instrumente juridice ale legislației derivate sunt *legitime* doar dacă îndeplinesc, în mod prioritar, principiile și condițiile definite în Legea nr. 241/2007, ce conține norme de abilitare, prin care Legislativul (ca autoritatea împuternicită să adopte norme primare în considerarea unor rațiuni, pe care ea însăși este suverană să le determine), în temeiul art. 72 alin. (3) în corelare cu art. 107 alin. (2) din

Constituție, a delegat prin lege ANRCETI (autoritate publică) competențe *exclusive* (ca alternativă legală la instrumentele de reglementare ale Guvernului) pentru organizarea executării Legii nr. 241/2007 (transpunerea în viață a acesteia) și constă în capacitatea ANRCETI de a elabora și aproba acte de reglementare complementare Legii nr. 241/2007 (cu caracter normativ sau individual), ce dezvoltă și concretizează dispozițiile acestei legi, fiind acte administrative de autoritate, emise pentru nașterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice.

Așa fiind, ANRCETI, în realizarea misiunii sale, se supune ierarhiei normelor juridice, ceea ce semnifică în final respectarea *principiului legalității* în activitatea sa de reglementare [23, p. 52], emițând/ aprobând acte administrative în limita competenței sale.

Prevederile Legii nr. 241/2007 nu pot fi aplicate mecanic, după cum nici nu poate să se prevadă în cuprinsul său toate situațiile care se pot ivi în sectorul comunicațiilor electronice [23, p. 52]. Astfel, legiuitorul, prin Legea nr. 241/2007, a prescris norme juridice care conțin dispoziții precise, pe care ANRCETI trebuie să le execute întocmai, dar, totodată, a dispus prin norme juridice din aceeași lege niște coordonate generale, un cadru de reglementare, urmând ca ANRCETI în executarea legii să decidă dacă un fapt concret se încadrează sau nu în acele coordonate/ obiective de politică ale autorității, căci, „nimeni nu mai crede azi că legea poate face față tuturor necesităților, că ea a prevăzut totul și că s-ar putea ieși din impas împrumutând legiuitorului intenții pe care nu le-a avut, nici nu a putut să le aibă” [64, p. 17]. Sunt relevante și statuările instanței europene, care reține că tocmai în considerarea principiului generalității legilor, formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile-tip de reglementare constă în recurgerea la unele categorii mai degrabă generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi se folosesc prin forța lucrurilor de formule mai mult sau mai puțin vagi, pentru a evita o rigiditate excesivă și pentru a se putea adapta schimbărilor de situație. [34]

Se poate deduce faptul că libertatea de apreciere rezervată ANRCETI nu este în contradicție cu principiul legalității, dat fiind faptul că această libertate este lăsată autorității de către legiuitor, care nu îi impune o îngrădire expresă de a acționa în concret sau respectarea unei dispoziții prescrise [23, p. 53].

Optăm pentru ca să fie realizate amendamente necesare în Legea nr. 241/2007, care să promoveze încurajarea furnizorilor să utilizeze coreglementarea și autoreglementarea în desfășurarea activității lor pe piața de comunicații electronice. Cu toate acestea, actele administrative de reglementare din domeniul comunicațiilor electronice (acte juridice obligatorii *hard law*) trebuie să continue să fie normal utilizate pentru atingerea obiectivelor fixate prin art. 8 din Legea nr. 241/2008, iar coreglementarea și autoreglementarea (actele juridice neobligatorii *soft law*) se propune a fi privite drept metode ce pot completa sau înlocui în mod util măsurile de reglementare juridico-administrativă din sector, atunci când aduc fie îmbunătățiri similare, fie superioare celor pe care le poate oferi reglementarea de stat.

Particularitatea procesului decizional în domeniul comunicațiilor electronice constă în faptul că recunoaște beneficiile reglementării și nu se opune existenței varietății de instrumente de reglementare, astfel încât în cazul în care o reglementare existentă creează o sarcină inutilă sau este învechită, aceasta este eliminată, iar în cazul în care servește unui scop util, în cazul căruia beneficiile depășesc sarcina, această reglementare se menține. Deci, reducerea sarcinilor normative/ de reglementare inutile (dereglementarea) în direcția eliminării barierelor în calea dezvoltării pieței de comunicații electronice nu poate fi folosită în cadrul procesului decizional din domeniul comunicațiilor electronice ca pretext de a submina protecția concurenței sau a drepturilor utilizatorilor finali.

Paragraful 4.2. Promovarea concurenței și a intereselor utilizatorilor finali – principalele obiective legale ce stau la baza aplicării reglementărilor din domeniul comunicațiilor electronice. Doar prin intervenții legislative și administrative în domeniul comunicațiilor electronice se poate reuși să se mențină și să se stimuleze concurența și să se asigure un nivel adecvat de protecție a utilizatorilor finali, respectiv se impune o “cartografiere” a principalelor

motive/ obiective ce stau la baza intervenției statului în sectorul comunicațiilor electronice, și care sunt specificate în art. 8 din Legea nr. 241/2007.

ANRCETI în activitatea sa de reglementare urmărește două obiective de politică majore: **promovarea concurenței** [art. 8 alin. (4) din Legea nr. 241/2007] și **promovarea intereselor utilizatorilor finali** [art. 8 alin. (6) din Legea nr. 241/2007], obiectivul global fiind asigurarea cu un sector concurențial care să le ofere utilizatorilor finali beneficii semnificative (scăderea prețurilor și diversificarea gamei de opțiuni în alegerea serviciilor).

Punerea în aplicare a obiectivelor din art. 8 din Legea nr. 241/2007 implică aprecieri economice complexe din partea autorității de reglementare, deci ea poate face obiectul *numai al unui control restrâns al instanței judecătorești*, respectiv, deși instanța judecătorească exercită, în mod general, un control complet asupra problemei, dacă sunt sau nu sunt îndeplinite condițiile de aplicare a obiectivelor sus-menționate, controlul pe care îl exercită cu privire la aprecierile economice complexe ale autorităților de reglementare se limitează la verificarea respectării normelor de procedură și de motivare, precum și a acurateții situației de fapt, a absenței unei erori vădite de apreciere și a unui abuz de putere.

Aceasta înseamnă că legalitatea actelor administrative de reglementare emise de ANRCETI nu poate fi afectată decât dacă măsura care este impusă prin actul administrativ în cauză este vădit inadecvat în raport cu *obiectivele legale* (art. 8 din Legea nr. 241/2007) pe care ANRCETI este abilitată să le implementeze.

Politica în domeniul concurenței aplicată pe modelele de piață tradiționale s-a dovedit a fi necorespunzătoare pentru sectorul comunicațiilor electronice și pentru economia digitală în general, respectiv pentru a obține rezultatele dorite, s-a impus pentru acest sector economic dinamic, folosirea unor mecanisme juridico-administrative specifice, de natură *preventivă/ ex-ante*, care pe baza unei evaluări juridice și economice cuprinzătoare a pieței de comunicații electronice și a modelelor de afaceri folosite de întreprinderile ce activează pe această piață, aduc o mai bună înțelegere a structurii și a tendințelor, ce ajută la luarea măsurilor de reglementare adecvate ce se impun pentru protejarea concurenței și a consumatorilor.

Deci putem afirma că **promovarea concurenței** în sectorul comunicațiilor electronice conduce la dezvoltarea unor rețele și servicii publice de comunicații electronice eficiente la nivel național, la cel mai mic cost și la cea mai înaltă calitate, pentru a furniza utilizatorului final o gamă mai largă de servicii publice de comunicații electronice, mai bune (calitative) și mai ieftine. Această funcție instituțională de reglementare ce i-a fost atribuită ANRCETI se realizează în conformitate și cu respectarea prevederilor Legii nr. 241/2007 și a normelor de concurență statuate în Legea nr. 183/2012. [24, p. 52]

Totodată Legiuitorul, prin art. 34 alin. (5) din Legea nr. 183/2012 [49], a statuat asupra principiului delimitării de funcții și atribuții date prin lege autorităților abilitate cu protecția concurenței. Astfel ANRCETI, în calitate de organ de reglementare a domeniului comunicațiilor electronice, va sigura concurența acționând exclusiv *ex-ante* (anterior/ preventiv) în sectorul reglementat, iar Consiliul Concurenței va acționa *ex-post* (ulterior) pentru asigurarea concurenței, aplicând legislația concurențială asupra tuturor relațiilor din economia națională (autoritatea de concurență nu intervine, în general, decât atunci când primește o plângere sau când o operațiune de concentrare economică face obiectul unei analize).

Legea nr. 241/2007 este construită pe premisa că o piață deschisă și competitivă oferă cele mai bune mijloace de promovare a inovației și a libertății de alegere a utilizatorului. Admițând însă posibilitatea ca fenomenul de concurență în sine să nu fie suficient pentru a satisface necesitățile tuturor cetățenilor și pentru a proteja drepturile utilizatorilor, abordarea cadrului bazat pe concurență este completat de dispoziții *specifice*, care protejează **drepturile utilizatorilor (inclusiv ale consumatorilor)**, precum și datele cu caracter personal ale acestora. [25, p. 369].

Aceste cerințe implică crearea de către ANRCETI, prin activitatea sa de reglementare, a unui mediu juridic în care utilizatorii finali, prin educație, informare și sensibilizare, să știe cum să navigheze pe piața serviciilor publice de comunicații electronice, pentru ca în final să

beneficieze de cele mai bune oferte de produse și servicii din sector. Necesitatea de a reglementa prin norme specifice protecția consumatorilor din sectorul comunicațiilor electronice este dictată și de noile provocări societale, care au căpătat mai multă importanță, cum ar fi complexitatea sporită a luării deciziilor (supraîncărcarea cu informații; o mai mare responsabilitate transferată către consumatori după liberalizarea sectorului; produse, servicii și publicitate tot mai sofisticate), necesitatea de a evolua spre modele de consum mai sustenabile, oportunitățile și amenințările aduse de dezvoltarea digitalizării, o creștere a excluziunii sociale și a numărului de consumatori vulnerabili, precum și îmbătrânirea populației. [25, p. 370]

În consecință, aplicarea reglementărilor din domeniul comunicațiilor electronice în scopul promovării concurenței și a drepturilor utilizatorilor finali este o reflectare a principiilor generale de bună administrare și de politică legislativă, ce intervin în reglementarea sectorului – organizează executarea sau execută în concret Legea nr. 241/2007 – , în limitele cadrului legal prescris, acoperind o gamă largă de situații, dar, în același timp, oferă o abordare echilibrată în cazuri concrete, luând în considerare nu numai interesele publice, dar și cele private *într-un mod individualizat*, permițând ANRCETI, cu consecințe birocratice minime, să stabilească priorități și să se concentreze pe domenii sau pe aspecte de o importanță deosebită pentru dezvoltarea sectorului de comunicații electronice.

Paragraful 4.3. *Caracterului deschis și neutru al Internetului (de lege ferenda)* reflectează asupra faptului că Internetul reprezintă platforma centrală a societății digitale (constituind suportul de bază al platformelor de informare și de comunicare), respectiv în prezent Republica Moldova depinde în mare măsură de Internet în ceea ce privește dobândirea bunăstării și calitatea vieții propriilor cetățeni. Este important ca această dependență crescândă să meargă mână în mână cu sporirea complexității măsurilor de securitate și cu elaborarea unor acte legislative și administrative adecvate, care să protejeze accesul la Internet.

Internetul se bazează pe un principiu al non-intervenției a guvernelor naționale, cu excepția circumstanțelor excepționale, acțiunile acestora respectând, chiar și în acest caz, drepturile fundamentale ale omului și principiul proporționalității (limitată fiind la minimumul necesar într-o societate democratică și fundamentată pe lege).

În scopul monitorizării impactului evoluțiilor tehnologice și al evoluțiilor de pe piață asupra libertăților de pe Internet, Comisia Europeană a prezentat o comunicare intitulată „Internetul deschis și neutralitatea rețelei în Europa” [5]. Potrivit comunicării precitate conceptul de *Internet deschis* constă în faptul că, în calitate de utilizatori, persoanele sunt libere să se conecteze la Internet fără nicio restricție din partea guvernelor sau a furnizorilor de servicii de acces la Internet în ceea ce privește conținutul, *site*-urile, platformele, tipurile de echipamente asociate și modurile de comunicare permise; Internetul deschis se referă la standarde deschise și la libertatea de conectare și de utilizare a acestuia. Conceptul de *neutralitate a rețelei*, conform aceleiași surse, semnifică ca furnizorii de servicii de acces la Internet să trateze toate sursele de date Internet similare în mod echitabil și să nu diferențieze tipurile de trafic din rațiuni comerciale, astfel încât utilizatorii Internetului să poată controla conținuturile pe care le consultă și aplicațiile pe care le utilizează pe Internet.

Comisia Europeană, prin Declarația sa din 18 decembrie 2009 [7], consideră că îndeplinirea obiectivului stabilit în art. 8 alin. (4) lit. g) din Directiva 2002/21/CE *ține nemijlocit de menținerea caracterului deschis și neutru al Internetului*. Obiectivul de politică prescris în art. 8 alin. (4) lit. g) din Directiva 2002/21/CE [10], în redacția Directivei 2009/140/CE [15], reprezintă un obiectiv al autorităților de reglementare în comunicații electronice din UE, conform căruia aceste autorități urmează a promova interesele cetățenilor Uniunii Europene, în special prin *promovarea capacității utilizatorilor finali de a accesa și distribui orice informații sau de a utiliza aplicații și servicii la alegerea acestora*.

În acest context, având în vedere obligatia autorităților publice de a asigura compatibilitatea oricărui act legislativ/ normativ cu *acquis*-ul european, opinăm că punerea în aplicare a conceptelor de *Internet deschis și neutralitatea rețelei*, urmează a fi realizată *inclusiv* și de către ANRCETI, care în calitate de autoritate de reglementare în comunicații electronice

din Republica Moldova, va trebui să desfășoare o activitate de reglementare, prin prisma legislației Uniunii Europene, pentru a exclude orice impact negativ asupra Internetului, a operațiilor, conținutului și securității, precum și a fluxului liber de informații *on-line*.

Este interesant de observat că prin Recomandarea Parlamentului European din 26 martie 2009 [54], libertățile fundamentale pe Internet, în principal, se concep ca posibilitatea utilizatorilor serviciilor de acces la Internet, în calitate lor de cetățeni de a-și exercita dreptul de a se exprima liber pe Internet (cum este, de exemplu, cazul *site*-urilor cu conținut generat de utilizatori, al blogurilor și al *site*-urilor de socializare *on-line*), la nivel mondial, fără a ține seama de frontiere.

În urma investigațiilor întreprinse de noi, se poate concluziona că conceptele de caracter deschis și neutru al Internetului sunt esențiale pentru orice reglementare, care are drept scop garantarea libertății de a utiliza Internetul ca mijloc de comunicare [27, p. 40], respectiv se profilează că **accesul la Internet** (dreptul de a utiliza Internetul) **este un drept fundamental** [drept individual inalienabil ce trebuie garantat în orice împrejurare (în orice ordine de drept), chiar și când democrația (ca drept colectiv) aplicabilă nu este completă sau desăvârșită] și nu doar ca o tehnologie care facilitează exercitarea drepturilor omului.

Un alt aspect al aplicării de către autoritățile naționale de reglementare în comunicații electronice a principiilor de caracter deschis și neutru al Internetului privește confidențialitatea comunicărilor și respectul pentru viața privată a persoanelor (confidențialitatea datelor cu caracter personal ale acestora atunci când utilizează Internetul).

Furnizorii aplică așa-numitele *politici de gestionare a traficului*, efectiv are loc inspectarea datelor privind comunicările, realmente o supraveghere secretă și, practic, nedetectabilă, a activităților desfășurate de cetățeni pe Internet, implicând prelucrarea datelor cu caracter personal, ce poate duce la încălcarea de către furnizorii de servicii de acces la Internet a confidențialității comunicărilor, care este un drept fundamental, garantat prin art. 28 și art. 30 din Constituția Republicii Moldova și prin art. 8 din Convenția Europeană [27, p. 40-41], ceea ce, la rândul său, necesită din partea autorităților, inclusiv a ANRCETI, luarea unor măsuri care să protejeze drepturilor fundamentale ale cetățenilor, în special prin stabilirea limitelor și circumstanțelor exacte în care aceste tehnologii pot fi utilizate de autorități sau de furnizori.

Garantarea caracterul deschis și neutru al Internetului urmează a fi realizată, *în principal*, prin intermediul reglementărilor legale și juridico-administrative (intervenții normative) și, *în subsidiar*, prin autoreglementare și coreglementare, și trebuie să urmărească ca Internetul să poată continua să furnizeze servicii de înaltă calitate într-un cadru ce promovează și respectă drepturile fundamentale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Ca rezultat al studiului științific efectuat în domeniul instrumentelor de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice și în baza sintetizării materiei expuse în prezenta teză, formulăm următoarele **concluzii generale**:

– (i) politicile publice, (ii) actele administrative de reglementare și (iii) sistemul instituțional (împuțernicit cu implementarea primelor două elemente sus-menționate) din domeniul comunicațiilor electronice **sunt instrumentele juridico-administrative**, care îi permit statului să stabilească practici de piață echitabile și să asigure aplicarea acestora cu ajutorul unor norme materiale și procedurale de drept administrativ;

– una din modalitățile de organizare a realizării societății informaționale în Republica Moldova a fost armonizarea legislației naționale la dreptul Uniunii Europene din domeniul comunicațiilor electronice [21, p. 62]; cadrul juridic actual în domeniul comunicațiilor electronice este favorabil continuării convergenței, iar următoarea provocare este de a suscita *încrederea* utilizatorilor în noile servicii, promovând o societate informațională *sigură* [20, p. 85];

– cei peste zece ani de implementare a documentelor de politici relevante sectorului comunicațiilor electronice își arată roadele, stimulând inovațiile în diverse sectoare ale

telecomunicațiilor și transformând Republica Moldova, încet, dar sigur, *într-o economie bazată pe cunoaștere/ societate bazată pe cunoaștere* [20, p. 84];

– având în vedere principiile fundamentale de organizare și de funcționare ale administrației publice centrale de specialitate, fixate în art. 4 din Legea nr. 98/2012, promovăm ideea că **MTIC** își desfășoară activitatea respectând principiul instituțional/ organizațional de *delimitare a funcțiilor de elaborare și de promovare a politicilor de funcțiile de implementare ale acestora* în sectorul comunicațiilor electronice, prin faptul că prin MTIC, Guvernul determină politica în domeniul comunicațiilor electronice [art. 7 alin. (1) din Legea nr. 241/2007], iar **ANRCETI** asigură implementarea acestei politici [art. 8 alin. (1) din Legea nr. 241/2007]. Astfel încât MTIC, în calitate de *organ central de specialitate al statului*, asigură elaborarea și promovarea politicii guvernamentale în sectorul TIC (domeniu de activitate care îi este încredințat), respectiv ANRCETI, în calitate de *autoritate administrativă autonomă constituită de Parlament*, pune în aplicare documentele strategice ale executivului, specifice sectorului sus-citat [18, p. 73].

– ANRCETI este o autoritate care are un caracter autonom caracterizat prin faptul că nu se află în subordinea Guvernului sau a unei alte autorități publice, autonomia excluzând orice formă de subordonare, neavând organe ierarhic superioare, fiind specializată în reglementarea și controlul sectorului comunicațiilor electronice, având un statut juridic specific *care o deosebește de ministere* [22, p. 54], deoarece Parlamentul Republicii Moldova, având în vedere dispozițiile art. 107 alin. (2) din Constituție și reieșind din bunele practici cu relevanță comunitară, a optat pentru o „externalizare”/ delegare a sarcinilor Executivului în domeniul comunicațiilor electronice unei autorități publice autonome;

– ANRCETI, atunci când acționează, când ia decizii în vederea realizării misiunii sale, trebuie să se conformeze prescripțiilor legii, obiectivelor de politică prevăzute în art. 8 din Legea nr. 241/2007, să se încadreze în aceste limite; totuși, aceste limite nu presupun încorsetare rigidă a ANRCETI și nici o lipsă totală de libertate de mișcare în sensul de a nu avea independența să aprecieze în mod concret o situație dată sau de a nu avea inițiativă [23, p. 52]. Se poate deduce faptul că libertatea de apreciere rezervată ANRCETI nu este în contradicție cu principiul legalității, dat fiind faptul că această libertate este lăsată autorității de către legiuitor, care nu îi impune o îngrădire expresă de a acționa în concret sau respectarea unei dispoziții prescrise [23, p. 53];

– actele administrative de reglementare din sectorul comunicațiilor electronice se identifică prin faptul că au un profund caracter anticipativ și preventiv [ca unele ce sunt orientate către viitor, cu obiectivul de a promova ceea ce este dezirabil și de a maximiza *ex-ante* oportunitățile, minimizând în același timp problemele și riscurile (abordare proactivă a dreptului)], în acest context, ANRCETI care emite astfel de acte, are tocmai rolul de a preîntâmpina apariția unor rezultate ce pot fi corectate doar *ex-post*, oferind certitudinea juridică;

– examinând legislația care reglementează răspunderea juridică în domeniul comunicațiilor electronice, putem concluziona că ANRCETI are rolul de a pune în aplicare următoarele forme ale acesteia: *(i) administrativă* (art. 30 și 31 din Legea nr. 241/2007) și *(ii) contravențională* (art. 410 din Codul contravențional) [19, p. 67]. Cadrul de reglementare în vigoare în sfera răspunderii administrative și contravenționale în domeniul comunicațiilor electronice nu garantează ANRCETI exhaustivitatea competențelor ce sunt prescrise de legislația UE, ceea ce are drept consecință imposibilitatea autorității de reglementare să atât prevină și să combată eficace cazurile de încălcare a legislației, cât și împiedică asigurarea unei presiuni de control suficiente asupra sectorului de comunicații electronice; această absență limitează, de fapt, sfera și gradul de cuprindere al activităților de reglementare ale ANRCETI și, în consecință, capacitatea acesteia din urmă de a contribui la combaterea ilegalităților din sector [19, p. 73];

– putem afirma că promovarea concurenței în sectorul comunicațiilor electronice este o funcție instituțională de reglementare ce i-a fost atribuită ANRCETI și care se realizează în conformitate și cu respectarea prevederilor Legii nr. 241/2007 și a normelor de concurență statuate în Legea nr. 183/2012 [24, p. 52]. Consiliul Concurenței are atribuții în ceea ce privește

respectarea legislației concurenței în toate sectoarele, pe toate piețele și doar *ex-post*, pe când rolul ANRCETI, ca autoritate de reglementare, se limitează doar la sectorul specific reglementat – comunicații electronice și numai *ex-ante* [24, p. 52];

– ANRCETI are ca misiune în domeniul protecției utilizatorilor finali ai serviciilor publice de comunicații electronice să creeze un cadru de reglementare, care să permită acestora să-și exercite cu încredere drepturile ce decurg din calitatea de consumatori [25, p. 369-370]. Necesitatea de a reglementa prin norme specifice protecția consumatorilor din sectorul comunicațiilor electronice este dictată și de complexitatea sporită a luării deciziilor (supraîncărcarea cu informații; o mai mare responsabilitate transferată către consumatori după liberalizarea sectorului; produse, servicii și publicitate tot mai sofisticate), precum și amenințările aduse de dezvoltarea digitalizării [25, p. 370];

– în urma investigațiilor întreprinse de noi, se poate concluziona că conceptele de *caracter deschis și neutru al Internetului* sunt esențiale pentru orice reglementare, care are drept scop garantarea libertății de a utiliza Internetul ca mijloc de comunicare [27, p. 40], respectiv se profilează că **accesul la Internet** (dreptul de a utiliza Internetul) **este un drept fundamental** și nu doar ca o tehnologie care facilitează exercitarea drepturilor omului.

Astfel, pe baza acestor concluzii, rezultate din investigațiile întreprinse de noi înaintăm următoarele **recomandări**:

– implicarea statului în sectorul comunicațiilor electronice urmează să fie realizată doar prin intermediul puterii sale legislative – sub forma instituirii “condițiilor-cadru adecvate”: *(i)* adoptarea legii și *(ii)* constituirea autorității de reglementare –, iar aceste “condiții-cadru adecvate” vor exercita funcția de arbitru între operatorii privați și interesele publice;

– ținând cont de jurisprudența constituțională care consacră, în virtutea art. 107 alin. (2) din Constituție, statut juridic *special* a autorității de reglementare în comunicații electronice [22, p. 54], este necesar ca acest statut juridic să fie dezvoltat printr-un act legislativ, care ar concretiza locul și rolul autorității în sistemul instituțional al administrației publice centrale din Republica Moldova;

– pentru a asigura protecția autorității naționale de reglementare împotriva intervențiilor externe (politice, economice etc.), precum și în vederea excluderii oricăror acțiuni care ar putea pune în pericol independența acesteia, este necesară amendarea Legii nr. 241/2007 prin care să se consfințească înființarea, organizarea și funcționarea autorității de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice sub controlul Parlamentului, care este o soluție ce va aduce la consolidarea stabilității instituționale a ANRCETI [22, p. 56];

– protecția rețelelor de comunicații electronice (ca parte integrantă a infrastructurilor critice de informație) la această etapă necesită crearea a unei rețele performante și extinse de echipe de intervenție în caz de urgență informațională (Computer Emergency Response Teams – CERT) [26, p. 37] (un CERT național acreditat);

– se relevă necesitatea ca *managementul spectrului de frecvențe radio trebuie să fie realizat de către ANRCETI*, autoritate independentă în raport cu furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice – art. 8 alin. (2) din Legea nr. 241/2007 –, doar o autoritate independentă poate să se concentreze pe acest obiect de activitate într-un mod transparent, obiectiv și nediscriminatoriu [24, p. 54-55];

– ANRCETI, urmează să i se atribuie competențe de *subiect activ* în cadrul raporturilor juridice de răspundere administrativă și contravențională (tragerea la răspundere să fie realizată nemijlocit printr-o decizie a ANRCETI, astfel cum prescrie *acquis*-ul UE și nu printr-o hotărâre judecătorească), iar sancțiunile contravenționale în formă de amendă să fie stabilite în quantum care să reflecte un anumit procent din cifra de afaceri a contravenientului, astfel încât sancțiunea pecuniară aplicată să se caracterizeze realmente ca una cu efect de descurajare (disuasivă) [19, p. 71];

– optăm ca să fie realizate amendamentele necesare în Legea nr. 241/2007, care să promoveze încurajarea furnizorilor să utilizeze *coreglementarea* și *autoreglementarea* în desfășurarea activității lor pe piața de comunicații electronice. Cu toate acestea,

autoreglementarea și coreglementarea nu ar trebui să constituie un substituent pentru obligațiile stabilite prin lege sau prin acte de reglementare ale ANRCETI sau ale altor autorități abilitate în domeniu, cu posibilitatea părților interesate (a terților) de a le ataca în justiție;

– tehnicile de supraveghere avansate din punct de vedere tehnologic în spațiul virtual trebuie să fie dublate de existența unor *garanții juridice* adecvate privind limitele aplicării acestora, dat fiind faptul că constituie o amenințare crescândă la adresa principiului caracterului liber și deschis al Internetului [27, p. 40-41]. Sunt necesare măsuri legislative și juridico-administrative suplimentare în special prin obligarea furnizorilor de servicii de acces la Internet să ofere conexiuni nemonitorizate [27, p. 41];

– garantarea *caracterul deschis și neutru al Internetului*, urmează a fi realizată, în *principal*, prin intermediul reglementărilor legale și juridico-administrative (intervenții normative în special) și, în *subsidiar*, prin autoreglementare și coreglementare. Ca model juridic de implementare a celor remarcate anterior se propune transpunerea în legislația națională a prevederilor art. 20 alin. (1) lit. (b), art. 21 alin. (3) lit. (c), lit. (d) și art. 22 alin. (3) din Directiva 2002/22/CE [11] în corelare cu cele ale Regulamentului (UE) 2015/2120 [55] al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor măsuri privind accesul la Internetul deschis.

BIBLIOGRAFIA

1. Apostol T. D. ș.a. Constituția României. Comentariu pe articole. București: C. H. Beck, 2008, 1528 p.

2. Avizul Comitetului Regiunilor „Planul european de acțiune privind guvernarea electronică 2011-2015”. Din 12 octombrie 2011. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 11.01.2012, C 9.

3. Balmuş V., Munteanu V. Conceptul statutului juridic al polițistului. În: Probleme actuale ale științelor socio-umane în condițiile integrării europene. Materiale ale conf. teoretico-șt. internaționale, 28 ianuarie 2006 / Sub red. Duca Gh., Costachi Gh. Chișinău: Tipografia Centrală, 2006, p. 94-100.

4. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994. Republicată în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.03.2016, nr. 78 (140).

5. Comunicare a Comisiei Europene „Internetul deschis și neutralitatea rețelei în Europa”. Nr. COM(2011)222 din 19 aprilie 2011. Bruxelles. 12 p.

6. Decizia Curții Constituționale de respingere a sesizării nr. 30a/2013 pentru controlul constituționalității prevederilor Legii nr. 546-XV din 19 decembrie 2003 privind aprobarea concepției politicii naționale a Republicii Moldova. Nr. 10 din 25.07.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.09.2013, nr. 206-211 (33).

7. Declarația Comisiei cu privire la neutralitatea Internetului. Din 18 decembrie 2009. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 18.12.2009, nr. L 337.

8. Directiva 2002/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora. Nr. 19 din 7 martie 2002. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, 24.04.2002, nr. L 108.

9. Directiva 2002/20/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice. Nr. 20 din 7 martie 2002. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, 24.04.2002, nr. L 108.

10. Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice. Nr. 21 din 7 martie 2002. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, 24.04.2002, nr. L 108.

11. Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații (directiva privind serviciul universal). Nr. 22 din 7 martie 2002. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, 24.4.2002. L 108.

12. Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice). Nr. 58 din 12 iulie 2002. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, 31.07.2002, nr. L 201.

13. Directiva 2002/77/CE a Comisiei privind concurența pe piețele de rețele și servicii de comunicații electronice. Nr. 77 din 16 septembrie 2002. În: Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, 17.09.2002, nr. L 249.

14. Directiva 2009/136/CE a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile de comunicații electronice, a Directivei 2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 privind cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate să asigure aplicarea legislației în materie de protecție a consumatorului. Nr. 136 din 25 noiembrie 2009. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 18.12.2009, nr. L 337.

15. Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivelor 2002/21/CE privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice, 2002/19/CE privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora și 2002/20/CE privind autorizarea rețelilor și serviciilor de comunicații electronice. Din 25 noiembrie 2009. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 18.12.2009, nr. L 337.

16. Dulșchi I. Autorități autonome ale administrației publice centrale. În: Administrarea publică, 2011, nr. 1, p. 17-29.

17. Gamurari V. Procesul de unificare al cadrului normativ ce reglementează comunicațiile electronice în Uniunea Europeană și statele membre. În: Studii Juridice Universitare, 2015, nr. 1-2, p. 11-18.

18. Grama D. C., Gasnaș Iu. Locul și rolul organului central de specialitate din domeniul comunicațiilor electronice din Republica Moldova. În: Studii Juridice Universitare, 2014, nr. 3-4, p. 64-79.

19. Grama D. C., Gasnaș Iu. Rolul autorității de reglementare în sfera răspunderii juridice din domeniul comunicațiilor electronice. În: Studii Juridice Universitare, 2015, nr. 3-4, p. 62-73.

20. Gasnaș I. Documentele de politici relevante sectorului comunicațiilor electronice din Republica Moldova. În: Revista Națională de Drept, 2014, nr. 8, p. 79-86.

21. Gasnaș I. Cadrul legislativ în domeniul comunicațiilor electronice. În: Revista Națională de Drept, 2014, nr. 9, p. 58-67.

22. Gasnaș Iu. Statutul juridic al Autorității de Reglementare în Comunicații Electronice din Republica Moldova. În: Revista Națională de Drept, 2013, nr. 2, p. 53-58.

23. Gasnaș Iu. Misiunea autorității de reglementare în comunicații electronice din Republica Moldova. În: Legea și viața, 2013, martie, p. 49-53.

24. Gasnaș Iu. Promovarea concurenței în sectorul comunicațiilor electronice. Aspecte de reglementare. În: Revista Națională de Drept, 2013, nr. 3, p. 52-55.

25. Gasnaș Iu. Promovarea intereselor utilizatorilor finali în sectorul comunicațiilor electronice. Aspecte de reglementare. În: Analele științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova. 2013. Vol. al XI-lea, partea a doua, p. 368-375.

26. Gasnaș Iu. Asigurarea de către furnizori a securității și integrității rețelilor publice de comunicații electronice. Aspecte privind reglementarea. În: Intellectus, 2013, nr. 1, p. 32-37.

27. Gasnaș Iu. Caracterul deschis și neutru al Internetului. Aspecte de reglementare. În: Legea și viața, 2013, februarie, p. 39-43.

28. Greenspan A. Era turbulențelor. București: Publică, 2008. 576 p.

29. Guțuleac V. Bazele teoriei dirijării de stat. Chișinău: S.R.L. „Baștina-Radog”, 2000. 272 p.

30. Guțuleac V. Tratat de drept contravențional. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009. 320 p.

31. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru ratificarea Statutului Uniunii Internaționale de Telecomunicații și Convenției Uniunii Internaționale de Telecomunicații, semnate la 22 decembrie 1992 la Geneva, Instrumentului de modificare a Statutului Uniunii Internaționale de Telecomunicații și Instrumentului de modificare a Convenției Uniunii Internaționale de Telecomunicații, adoptate de către Conferința Plenipotențiară în 1994 la Kyoto. Nr. 993-XIII din 15 octombrie 1996. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.11.1996, nr. 72-73 (705).

32. Hotărârea Curții Constituționale “Pentru controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 782-37 din 8 iulie 2004 “Despre reglementarea situației în rețelele de telecomunicații ale Moldovei””. Nr. 21 din 2 septembrie 2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 10.09.2004, nr. 168-170 (23).

33. Hotărârea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, și a Legii nr. 112 din 2 iulie 2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere (*Acordul de Asociere RM - UE*) (*Sesizarea nr. 44a/2014*). Nr. 24 din 9 octombrie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.11.2014, nr. 333-338 (40).

34. Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 24 mai 2007 – *Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni c. României* (*Cererea nr. 77193/01; 77196/01*). <http://hudoc.echr.coe.int/> (vizitat: 16.06.2014).

35. Hotărârea Guvernului privind aprobarea Politicii naționale în domeniul telecomunicațiilor. Nr. 975 din 13.09.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.09.2001, nr. 112-113 (1022).

36. Hotărârea Guvernului despre aprobarea Politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova. Nr. 632 din 8 iunie 2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.06.2004, nr. 96-99 (789).

37. Hotărârea Guvernului privind Strategia Națională de edificare a societății informaționale – “Moldova electronică”. Nr. 255 din 9 martie 2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 25.03.2005, nr. 46-50 (336).

38. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană. Nr. 356 din 22 aprilie 2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.04.2005, nr. 65-66 (412).

39. Hotărârea Guvernului cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici. Nr. 33 din 11 ianuarie 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.01.2007, nr. 6-9 (44).

40. Hotărârea Guvernului “Cu privire la aprobarea Regulamentului Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației. Nr. 905 din 28 iulie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.08.2008, nr. 143-144 (917).

41. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării. Nr. 561 din 10 mai 2009. În: Monitorul Oficial al României. Partea I, 14.05.2009, nr. 319.

42. Hotărârea Guvernului cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale “Moldova Digitală 2020”. Nr. 857 din 31 octombrie 2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.11.2013, nr. 252-257 (963).

43. Iancu A. *Industrii strategice, criterii de determinare și impactul economic și social*. În: *Oeconomica*, 2008, nr. 4, p. 17-65.

44. Legea cu privire la Guvern. Nr. 64-XII din 31 mai 1990. Republicată în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.09.2002, nr.131-133 (1018).

- 45.** Legea pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului. Nr. 218-XV din 1 iunie 2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 07.06.2001, nr. 59-61 (397).
- 46.** Legea privind actele legislative. Nr. 780-XV din 27 decembrie 2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.03.2002, nr. 36-38 (210).
- 47.** Legea comunicațiilor electronice. Nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.03.2008, nr. 51-54 (155).
- 48.** Legea privind administrația publică centrală de specialitate. Nr. 98 din 4 mai 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 03.08.2012, nr. 160-164 (537).
- 49.** Legea concurenței. Nr. 183 din 11 iulie 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.09.2012, nr. 193-197 (667).
- 50.** Lege pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. Nr. 112 din 2 iulie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.07.2014, nr. 185-199 (442).
- 51.** Negru B. Teoria generală a dreptului și statului. Chișinău: AAP, 1999. 314 p.
- 52.** Negru B. ș.a. Constituția Republicii Moldova: comentariu. Chișinău: Arc, 2012. 574 p.
- 53.** Platon M. Administrația publică. Curs de lecții. Chișinău: Universul, 2008. 736 p.
- 54.** Recomandarea Parlamentului European “Privind consolidarea securității și a libertăților fundamentale în rețeaua Internet”. Din 26 martie 2009. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 06.05.2010, C 117.
- 55.** Regulamentul (UE) 2015/2120 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor măsuri privind accesul la internetul deschis și de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații și a Regulamentului (UE) nr. 531/2012 privind roamingul în rețelele publice de comunicații mobile în interiorul Uniunii. Din 25 noiembrie 2015. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 26.11.2015, nr. L 310.
- 56.** Sâmboteanu A. Sistemul instituțional al administrației publice centrale de specialitate din Republica Moldova în contextul edificării statului modern. În: Administrarea publică, 2012, nr. 4, p. 13-21.
- 57.** Дидык В. Вопросы правового регулирования в области обеспечения финансовой безопасности США. În: Legea și viața. Nr. 7(212), 2009, p. 49-52.
- 58.** Крутских А. В. Политико-правовой режим глобальной информационной безопасности. În: Современная мировая политика. 2010, p. 477-490.
- 59.** Castells M. The Information Age: Economy, Society and Culture Volume 1: The Rise of the Network Society. 2nd ed. Oxford: Wiley Blackwell, 2010. 625 p.
- 60.** Hayek F. A. The road to serfdom. A classic warning against the dangers of freedom inherent in social planning. Chicago: The University of Chicago Press, 1967. 248 p.
- 61.** Kane E. J. Improving the ethics of financial regulation. Boston Colledge, 1999. 24 p.
- 62.** Peters B. G. The Future of Governing, 2nd ed. Kansas: University Press of Kansas, 2001. 272 p.
- 63.** Pollitt C., Bouckaert G. Public Management Reform. A Comparative Analysis: New Public Management, Governance and Neo-Weberian State. Third edition. Oxford: Oxford University Press, 2011. 352 p.
- 64.** Geny F. Méthods d'interpretation et sources en droit prive positif. Paris: Librairie générale de droit & de jurisprudence, 1954. 624 p.

ADNOTARE

Gasnaș Iurie. „Instrumente de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice”. Teză de doctor în drept.

Specialitatea: 551.02 – Drept administrativ. Chișinău, 2016

Structura tezei: introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 443 titluri; 158 de pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: instrumente juridico-administrative, comunicații electronice, cadru de reglementare, administrația publică, autoritatea de reglementare, activitatea de întreprinzător, concurența, piața, furnizor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice, utilizator final, societate informațională.

Domeniul de studiu: drept administrativ.

Scopul lucrării: identificarea instrumentelor de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice prin cercetarea conceptelor doctrinare, a legislației naționale, a legislației UE și a modalităților de eficientizare a acestora în contextul cursului strategic al RM spre integrarea europeană.

Obiectivele lucrării: identificarea gradului de cercetare a reglementării comunicațiilor electronice în literatura de specialitate internațională și națională; analiza evolutivă a conceptelor doctrinare ce țin de reglementarea de stat a economiei în vederea identificării principalelor tendințe de dezvoltare pentru sectorul comunicațiilor electronice; efectuarea unei analize multiaspectuale a legislației în domeniul comunicațiilor electronice din RM, a politicilor de dezvoltare a domeniului și a statutului juridic al autorității de reglementare în condițiile reformării administrației publice și integrării europene; determinarea și analiza particularităților procesului decizional din domeniu și evidențierea căilor de modernizare; formularea și fundamentarea propunerilor și recomandărilor orientate spre perfecționarea cadrului legal.

Noutatea și originalitatea științifică: reprezintă una din primele lucrări autohtone în domeniul dreptului, axată pe problematica rolului administrației publice (autorității de reglementare) în organizarea și gestionarea sectorului de comunicații electronice și pe cercetarea actelor administrative emise de autoritatea de reglementare, contribuind la îmbogățirea doctrinei, la perfecționarea legislației în vigoare și la ajustarea ei la standardele Uniunii Europene.

Problema științifică importantă soluționată: constă în identificarea instrumentelor juridico-administrative de reglementare în comunicații electronice, rolului și valorii acestora, cu elucidarea principalelor deficiențe ce le afectează și identificarea căilor de soluționare.

Semnificația teoretică: concluziile și opiniile obținute în rezultatul studiului realizat, aduc un aport în cunoașterea mai profundă a instrumentelor de reglementare juridico-administrativă în sectorul comunicațiilor electronice, printr-o analiză detaliată a legislației în vigoare și a doctrinei în domeniu, ce sunt benefice dezvoltării continue a științei dreptului administrativ.

Valoarea aplicativă a lucrării: cercetarea are atât un caracter științifico-didactic, cât și unul aplicativ; rezultatele obținute pot servi drept repere orientative în cercetarea ulterioară a problemei abordate și vor contribui prin efortul autorităților statale de a alina legislația RM la standardele europene.

Implementarea rezultatelor științifice: se regăsește în cadrul proceselor de inițiere, pregătire și dezvoltare a proiectelor de acte normative și documentelor de politici în cadrul MTIC, precum și în cadrul proceselor de luare a deciziilor în cadrul ANRCETI.

АННОТАЦИЯ

Гаснаш Юрие. «Административно-правовые инструменты регламентирования в секторе электронных коммуникаций». Диссертация на соискание степени доктора права.

Специальность: 551.02 – Административное право. Кишинэу, 2016 г.

Структура диссертации: введение, 4 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 443 наименований, 158 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 11 научных работах.

Ключевые слова: административно-правовые инструменты, электронные коммуникации, основы регулирования, публичное управление, регулирующий орган, предпринимательская деятельности, конкуренция, рынок, поставщик сетей и/или услуг электронных коммуникаций, конечный пользователь, информационное общество.

Область исследования: административное право.

Цели исследования: определение административно-правовых инструментов регламентирования в секторе электронных коммуникаций путем исследовании доктринальных концепций, национальных законов и законодательства ЕС и, путей повышения их эффективности, в контексте продвижения стратегического курса РМ на европейскую интеграцию.

Задачи исследования: определении уровня исследования регулирование электронных коммуникаций в национальной и международной научной литературе; анализ эволюции доктринальных концепций связанных с государственным регулированием экономики с целью определения основных тенденций развития для сектора электронных коммуникаций; проведения многостороннего исследования законодательства в области электронных коммуникаций в РМ, политики развития данной области, правовой статус регулирующего органа, в условиях реформы государственного управления и евроинтеграции; анализ и определение особенности процесса принятия решений в области и выявление основных направлений модернизации; разработка и обоснование предложений и рекомендаций, направленных на совершенствование правовой базы.

Новизна и актуальность исследования: исследование является одной из первых работ в области права в РМ, сосредоточенной на проблемах роли органов государственного управления (регулирующего органа) в организации и менеджменте сектора электронных коммуникаций и на исследование административных актов выданных регулирующим органом, направленных на совершенствование доктрины, в целях улучшения действующего национального законодательства по данной проблематике и его адаптирование к стандартам ЕС.

Решенная научная проблема: заключается в определении административно-правовых инструментов регламентирования в электронных коммуникаций, их роли и значения, выяснение основных недостатков и определение пути их решения.

Теоретическая значимость: выводы и мнения, полученные в результате проведенного исследования, несут вклад в более глубокое изучение административно-правовых инструментов регламентирования в секторе электронных коммуникаций, содержащие детальный анализ действующего законодательства и доктрины в данной области, что являются благотворны для дальнейшего развития науки административного права.

Практическая значимость: исследование носит не только учебно-исследовательский характер, но и прикладной, поскольку полученные результаты могут служить как ориентиры в последующем исследовании затронутой проблемы и будут полезны органам публичного управления в изучении гармонизации законодательства РМ в соответствии с европейским стандартам.

Имплементация научных результатов: могут применяться в процессе инициирования, подготовки и развития проектов нормативных актов и стратегических документов в МИТС, а также в процессе принятия решений в НАРЭКИТ.

ANNATOTION

Gasnash Iurie. "Legal-administrative regulatory instruments in the sector electronic communications".

Law PhD/doctoral thesis. Specialty: 551.02 – Administrative law. Kishinau, 2016

Thesis structure: introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 443 titles, 158 pages of the main text. Obtained results are published in 11 scientific papers.

Key words: legal-administrative instruments, electronic communications, regulatory framework, public administration, regulatory authority, entrepreneurship, competition, market, provider of electronic communications networks and/or services, end-user, Information Society.

Field of studies: administrative law.

Goal of the work: the determination legal-administrative regulatory instruments the sector electronic communications by study of doctrinal concepts of national legislation and EU legislation and, identifies ways to streamline their, in the context the strategic direction RM towards European integration.

Objectives of the work: identification of the degree of researching electronic communications regulation in national and international literature; the evolution analysis of doctrinal concepts related to the state regulation of the economy in order to identify general trends of development in the sector electronic communications; making a multilateral study legislation on in the electronic communications field of the RM, the in conditions of public administration reform and european integration; identification and analyzing the specificities of decision-making process in the sector and highlighting ways to modernize; formulation and substantiation of proposals and recommendations aimed at improving the legal framework.

Scientific novelty and originality: lies in the fact that it is one of the first domestic researches in the field of law of RM, focused on the issue public administration's (regulatory authority) role in organizing and managing in the sector electronic communications and research of administrative acts issued by the regulatory authorities, all of which will contribute to the enrichment of the doctrine, to the improvement of the legislation in force and its adjustment to EU standards.

Important scientific problem solved: is to identify legal-administrative regulatory instruments in electronic communications, their role and importance, to elucidation of the main weaknesses affecting them and identify ways to resolve them.

Theoretical significance: conclusions and opinions obtained in the conducted study, will bring contributions in depth knowledge of the legal-administrative regulatory instruments in the sector electronic communications, analyzes the legislation in force and the doctrine for the sector, what are beneficial the continuing development of science and administrative law.

Practical value of the thesis: research is teaching and research character, but also the application, the results can serve orientative reference points for the consequent research of the issue studied and they will bring beneficial contributions to the effort of the state authorities to rally the moldovan legislation to european standards.

Implementation of the scientific results: can be found in process of initiation, elaboration and development of draft legislation and strategic documents in the MTIC, and in the decision-making processes in the ANRCETI.

GASNAȘ Iurie

**INSTRUMENTE DE REGLEMENTARE
JURIDICO-ADMINISTRATIVĂ ÎN
SECTORUL COMUNICAȚIILOR ELECTRONICE**

specialitatea: 552.02 – Drept administrativ

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 15.12.2016.
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar:

Formatul 60×84 1/16
Tirajul 60 ex.
Comanda nr.

Centrul Editorial al UASM
str. Mircești 22, mun. Chișinău